

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การศึกษาความต้องการพัฒนาตนเองของครูสุศึกษา ระดับมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 5” โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความต้องการพัฒนาตนเองของครูสุศึกษาระดับมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 5 และเพื่อเปรียบเทียบความต้องการพัฒนาตนเองของครูสุศึกษา ระดับมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 5 ระหว่างครูสุศึกษาที่มีวุฒิสุศึกษาและครูไม่มีวุฒิทางสุศึกษา

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยการส่งแบบสอบถามไปยังครูสุศึกษาทั้งที่มีวุฒิและไม่มีวุฒิสุศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 5 ซึ่งเป็นประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 137 โรงเรียน รวมครูสุศึกษาทั้งสิ้นจำนวน 410 คน ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน 388 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 94.6 แยกเป็นครูสุศึกษาที่มีวุฒิสุศึกษาจำนวน 201 คน และเป็นของครูที่ไม่มีวุฒิสุศึกษาจำนวน 187 คน การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยใช้คอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป เอส พี เอส เอส พีซี / พลัส (SPSS / PC⁺ : Statistical Package for the Social Science Personal Computer Plus) เพื่อหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และค่าที (t - test) แล้วนำมาเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า

1. ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ครูสุศึกษาที่มีวุฒิสุศึกษาระดับมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 5 ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป มีวุฒิการศึกษาสูงสุดในระดับปริญญาตรี หรือเทียบเท่า วิชาเอกและวิชาโทที่จบ คือจบวิชาเอกพลศึกษา วิชาโทสุศึกษา สอนทั้งระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย มีระยะเวลาที่ทำการสอนวิชาสุศึกษา 6 ปีขึ้นไป มีคาบ

การสอน 6 - 10 คาบต่อสัปดาห์ นอกจากงานสอนวิชาสุขศึกษาแล้วครูสุขศึกษายังมีหน้าที่อื่นที่ต้องรับผิดชอบคือ งานสอนวิชาพลศึกษา มีทัศนคติต่อการสอนวิชาสุขศึกษาคือ ชอบเพราะสนใจ มีใจรัก และสนุกต่อการสอน สาเหตุที่ต้องสอนวิชาสุขศึกษาคือ สอนเพราะหมวดพลานามัยขาดครูสุขศึกษา ในเรื่องความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาวิชาสุขศึกษา ครูมีความรู้อยู่ในระดับดีแต่ยังคงต้องการเพิ่มพูนความรู้ สำหรับความรู้เกี่ยวกับวิธีสอน หรือกระบวนการสอนวิชาสุขศึกษา ครูมีความรู้อยู่ในระดับดี แต่ยังคงต้องการเพิ่มพูนความรู้ และความรู้เกี่ยวกับงานสุขศึกษาในโรงเรียนหรือโปรแกรมสุขภาพในโรงเรียน (School Health Program) ครูมีความรู้อยู่ในระดับดีแต่ยังคงต้องการเพิ่มพูนความรู้

ครูสุขศึกษาที่ไม่มีวุฒิสถาบันระดับมัธยมศึกษา เกรดการศึกษา 5 ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 35 - 39 ปี มีวุฒิการศึกษาสูงสุดในระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า วิชาเอกและวิชาโทที่จบ คือจบวิชาเอกพลศึกษาสายเดี่ยว สอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเพียงอย่างเดียว มีระยะเวลาที่ทำการสอนวิชาสุขศึกษามากกว่า 5 ปี มีคาบการสอน 1 - 5 คาบต่อสัปดาห์ นอกจากงานสอนวิชาสุขศึกษาแล้วครูยังมีหน้าที่อื่นที่ต้องรับผิดชอบคืองานสอนวิชาพลศึกษา มีทัศนคติต่อการสอนวิชาสุขศึกษา คือชอบเพราะสนใจ มีใจรัก และสนุกต่อการสอน สาเหตุที่ต้องสอนวิชาสุขศึกษาคือ สอนเพราะหมวดพลานามัยขาดครูสุขศึกษา ในเรื่องความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาวิชาสุขศึกษาครูมีความรู้อยู่ในระดับดี แต่ยังคงต้องการเพิ่มพูนความรู้ สำหรับความรู้เกี่ยวกับวิธีสอนหรือกระบวนการสอนวิชาสุขศึกษาครูมีความรู้อยู่ในระดับพอใช้แต่ยังคงต้องการเพิ่มพูนความรู้ และความรู้เกี่ยวกับงานสุขศึกษาในโรงเรียนหรือโปรแกรมสุขภาพในโรงเรียน (School Health Program) ครูมีความรู้อยู่ในระดับพอใช้ แต่ยังคงต้องการเพิ่มพูนความรู้

2. สภาพการพัฒนาตนเองของครูสุขศึกษา ระดับมัธยมศึกษา เกรดการศึกษา 5 โดยส่วนรวมพบว่า มีสภาพการพัฒนาในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ผลการวิจัยพบว่า

การพัฒนาด้านวิชาชีพครูสุขศึกษาโดยส่วนรวมพบว่า ครูสุขศึกษามีการพัฒนาในระดับน้อย

การพัฒนาด้านวิชาการ โดยส่วนรวมพบว่าครูสุขศึกษามีการพัฒนาในระดับน้อย แต่เมื่อพิจารณาในประเด็นต่าง ๆ โดยส่วนรวมพบว่าครูสุขศึกษามีการพัฒนาในระดับมากในประเด็นด้านหลักสูตร และเนื้อหาวิชาสุขศึกษา ด้านการสอนวิชาสุขศึกษา ด้านการวัดและ

ประเมินผลวิชาสุศึกษา นอกนั้นมีการพัฒนาในระดับน้อยในประเด็นด้านการใช้สื่อการสอนวิชาสุศึกษา ด้านการจัดบริการสุขภาพ ด้านการจัดสิ่งแวดล้อมให้ถูกสุขลักษณะ และด้านการจัดและบริหารงานสุศึกษาในโรงเรียน

การพัฒนาด้านบุคลิกภาพ โดยส่วนรวมพบว่าครูสุศึกษามีการพัฒนาในระดับมาก และเมื่อพิจารณาบุคลิกภาพในด้านต่าง ๆ ซึ่งได้แก่ ทางกาย ทางอารมณ์ ทางสังคม และทางสติปัญญา โดยส่วนรวมพบว่า ครูสุศึกษามีการพัฒนาในระดับมากทุกด้าน

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในแต่ละด้านโดยส่วนรวม พบว่า ครูสุศึกษามีสภาพการพัฒนาดตนเองในระดับมากเป็นลำดับแรก ในข้อดังต่อไปนี้

- ติดตามข่าวสารความรู้จากสื่อมวลชน เช่น การฟังวิทยุ การดูโทรทัศน์ การอ่านหนังสือพิมพ์ เป็นต้น
- นำหลักสูตรวิชาสุศึกษามาประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาของท้องถิ่น
- ปรับปรุงการสอนโดยเน้นการนำความรู้ไปประยุกต์หรือการนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน
- สามารถเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสมกับจุดประสงค์ เนื้อหา และกิจกรรมการเรียนการสอน
- สามารถวัดและประเมินผลการเรียนวิชาสุศึกษา เพื่อตัดสินผลการเรียน
- สามารถสังเกต และตรวจสอบสุขภาพเพื่อค้นหาความบกพร่องทางด้านสุขภาพของนักเรียน
- สามารถจัด โครงการรักษาความสะอาดในโรงเรียน
- สามารถวางแผนเพื่อพัฒนางานสุศึกษาในโรงเรียน
- เห็นความสำคัญของการออกกำลังกายและการพักผ่อน
- มีความรักและเมตตาศิษย์อย่างจริงจัง
- มีความรับผิดชอบในหน้าที่และงานที่ได้รับมอบหมาย
- มีความคิดมุ่งมั่นในการพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในแต่ละด้าน โดยส่วนรวม พบว่า ครูสุศึกษามีสภาพการพัฒนาดตนเอง ในระดับน้อยที่สุด - ระดับมาก เป็นลำดับสุดท้าย ในข้อดังต่อไปนี้

- เป็นสมาชิกสมาคมวิชาชีพครูสุศึกษา

- ได้รับการอบรมเกี่ยวกับหลักสูตรวิชาสุขศึกษา ระดับมัธยมศึกษา (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)
- มีความรู้เกี่ยวกับปรัชญาการสอนสุขศึกษา
- สามารถใช้คอมพิวเตอร์เพื่อนำมาผลิตสื่อในการสอนวิชาสุขศึกษา
- สามารถใช้คอมพิวเตอร์ เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการวัดและประเมินผลทางสุขศึกษา
- ได้รับการอบรมเพิ่มพูนความรู้และทักษะในการปฐมพยาบาล เช่น การปฏิบัติ การฟื้นคืนชีพ การทำแผล การเข้าเฝือก ฯลฯ
- ได้รับการอบรมเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการจัดสิ่งแวดล้อม ในโรงเรียน
- ได้เข้าร่วมการอบรมเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการจัดและบริหารงานสุขศึกษา ในโรงเรียน
- สามารถปรับปรุงตนเองให้มีความคล่องแคล่ว กระฉับกระเฉงและกระตือรือร้นในการทำงาน
- สามารถควบคุมอารมณ์ได้ดี
- เป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพครูสุขศึกษา
- สามารถพัฒนาตนเองให้เป็นผู้นำทางด้านวิชาการ

3. ความต้องการพัฒนาตนเองครูสุขศึกษา ระดับมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 5 โดยส่วนรวมพบว่ามีความต้องการพัฒนาในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ผลการวิจัยพบว่า

การพัฒนาด้านวิชาชีพครูสุขศึกษา โดยส่วนรวมพบว่า ครูสุขศึกษามีความต้องการพัฒนาในระดับมาก

การพัฒนาด้านวิชาการโดยส่วนรวมพบว่า ครูสุขศึกษามีความต้องการพัฒนาในระดับมาก และเมื่อพิจารณาในประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ ด้านหลักสูตรและเนื้อหาวิชาสุขศึกษา ด้านการสอนวิชาสุขศึกษา ด้านการใช้สื่อการสอนวิชาสุขศึกษา ด้านการวัดและประเมินผลวิชาสุขศึกษา ด้านการจัดบริการสุขภาพ ด้านการจัดสิ่งแวดล้อมให้ถูกสุขลักษณะ และด้านการจัดและบริหารงานสุขศึกษาในโรงเรียน โดยส่วนรวมพบว่า ครูสุขศึกษามีความต้องการพัฒนาในระดับมากทุกประเด็น

การพัฒนาด้านบุคลิกภาพ โดยส่วนรวมพบว่า ครูศึกษามีความต้องการพัฒนาในระดับมาก และเมื่อพิจารณาบุคลิกภาพในด้านต่าง ๆ ซึ่งได้แก่ ทางกาย ทางอารมณ์ ทางสังคม และทางสติปัญญา โดยส่วนรวม พบว่า ครูศึกษามีความต้องการพัฒนาในระดับมากทุกด้าน

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในแต่ละด้าน โดยส่วนรวม พบว่า ครูศึกษามีความต้องการพัฒนาตนเองในระดับมากที่สุด และระดับมาก เป็นลำดับแรกในข้อต่อไปนี้

- ติดตามข่าวสารความรู้จากสื่อมวลชน เช่น การฟังวิทยุ การดูโทรทัศน์ การอ่านหนังสือพิมพ์ เป็นต้น
- ปรับปรุงเนื้อหาวิชาสุศึกษาที่ใช้สอนให้มีความถูกต้องและทันสมัย
- ปรับปรุงการสอนโดยเน้นการนำความรู้ไปประยุกต์หรือการนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน
- สามารถใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ เช่น เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ สไลด์ เครื่องบันทึกภาพ วีดิโอ เป็นต้น เพื่อพัฒนาการสอนวิชาสุศึกษาให้น่าสนใจ เกิดการเรียนรู้ยิ่งขึ้น
- สามารถใช้คอมพิวเตอร์ เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการวัดและประเมินผลทางสุศึกษา
- สามารถจัดการป้องกันและควบคุมโรคติดต่อในโรงเรียน
- สามารถจัดและตรวจสอบคุณภาพน้ำดื่ม น้ำใช้ที่ถูกต้องลักษณะ
- สามารถสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน เพื่อให้มีส่วนร่วมพัฒนางานสุศึกษาในโรงเรียน
- สามารถปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนในด้านสุขภาพและสุขนิสัย
- สามารถควบคุมอารมณ์ได้ดี
- สามารถทำงานร่วมกับบุคคลอื่น ๆ ได้เป็นอย่างดี
- มีความคิดมุ่งมั่นในการพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ

4. เมื่อเปรียบเทียบความต้องการพัฒนาตนเองของครูสุศึกษา ระดับมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 5 ระหว่างครูที่มีวุฒิและไม่มีวุฒิสุศึกษา โดยส่วนรวมพบว่า มีความต้องการพัฒนาตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านการพัฒนาด้านวิชาชีพครูสุศึกษา และด้านการพัฒนาทางด้านวิชาการได้แก่ ในประเด็น ด้านการจัดบริการสุขภาพ

ด้านการจัดสิ่งแวดล้อมให้ถูกสุขลักษณะ และด้านการจัดและบริหารงานสุขศึกษาในโรงเรียน โดยครูที่มีวุฒิศึกษามีความต้องการพัฒนาตนเองมากกว่าครูไม่มีวุฒิศึกษา

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในแต่ละด้าน พบว่า ครูที่มีวุฒิและไม่มีวุฒิศึกษา มีความต้องการพัฒนาตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่มีวุฒิศึกษามีความต้องการพัฒนาตนเองมากกว่าครูไม่มีวุฒิศึกษา ในข้อดังต่อไปนี้

- เข้าร่วมประชุมอบรมสัมมนาทางวิชาการเกี่ยวกับวิชาชีพ ครูศึกษา
- ได้รับการส่งเสริมให้เข้ารับการศึกษาระดับสูงหรือฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้นเกี่ยวกับงานสุขศึกษาในโรงเรียน
- ได้รับการแนะแนวทางให้ได้มีโอกาสศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น
- เป็นสมาชิกสมาคมวิชาชีพครูศึกษา
- เป็นผู้นำในการพัฒนาวิชาชีพครูศึกษา โดยเป็นวิทยากรประชุมอบรมสัมมนา
- เป็นผู้นำในการพัฒนาวิชาชีพครูศึกษา โดยการเป็นผู้จัดทำ และเสนอรายงานทางวิชาการในการประชุมอบรมสัมมนา
- สามารถเขียน โครงการสอนหรือแผนการสอนระยะยาวและแผนการสอนระยะสั้นได้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้เชิงพฤติกรรม
- สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผลถาวรของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพในลักษณะที่พึงประสงค์
- มีการปรับปรุงทักษะการสอนวิชาสุขศึกษาให้น่าสนใจ ได้แก่ ทักษะการสร้างความสนใจ ทักษะการใช้คำถาม ทักษะการเสริมกำลังใจ ทักษะการนำเข้าสู่บทเรียน ฯลฯ
- สามารถผลิตสื่อการเรียนการสอนขึ้นเองจากวัสดุที่หาง่ายในท้องถิ่น
- สามารถวิเคราะห์ข้อสอบ และปรับปรุงข้อสอบ
- สามารถใช้สถิติเบื้องต้นสำหรับการประเมินผล
- สามารถวางแผนงานบริการสุขภาพในโรงเรียน
- สามารถจัดห้องพยาบาลให้ได้ตามมาตรฐานของกองอนามัยโรงเรียน
- สามารถสังเกต และตรวจสุขภาพ เพื่อค้นหาความบกพร่องทางด้านสุขภาพของนักเรียน
- สามารถวางแผนงานการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้ถูกสุขลักษณะ

- สามารถจัดบรรยากาศ และสิ่งแวดล้อมให้เอื้ออำนวยต่อการปลูกสร้าง
สุขนิสัยที่ดี และเสริมการสอนวิชาสุขศึกษา
- สามารถจัดสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัย เพื่อป้องกันการเกิดอุบัติเหตุ และอุบัติเหตุ
- สามารถจัด โครงสร้างความสะดวกในโรงเรียน
- สามารถจัดและตรวจสอบคุณภาพน้ำดื่ม น้ำใช้ที่ถูกต้องสุขลักษณะ
- ได้รับการอบรมเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน
- สามารถปรับปรุงสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปตามมาตรฐานขั้นต่ำที่คณะกรรมการ
สุขศึกษาสายการศึกษาในคณะกรรมการสุขศึกษาแห่งชาติกำหนด
- สามารถวางแผนเพื่อพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน
- สามารถประสานงานการดำเนินการจัดตั้งคณะกรรมการสุขภาพในโรงเรียน
(School Health Committee)
- สามารถสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน เพื่อให้มีส่วนร่วม
ร่วมพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน
- สามารถปรับปรุงพัฒนาการจัดและบริหารงานสุขศึกษาในโรงเรียน

5. ข้อมูลปัญหาหรืออุปสรรค ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นอื่นๆ เกี่ยวกับ
ความต้องการพัฒนาตนเองของครูสุขศึกษา สรุปได้ดังนี้

ปัญหาหรืออุปสรรคที่เป็นสาเหตุทำให้ครูสุขศึกษาไม่ได้พัฒนาตนเอง ส่วนใหญ่
มีหน้าที่ต้องรับผิดชอบงานหลายด้าน และมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบการสอนหลายวิชาและ
หลายคาบ

ข้อเสนอแนะที่ทำให้การพัฒนาตนเองของครูสุขศึกษา ประสบความสำเร็จเป็นที่
น่าพึงพอใจส่วนใหญ่ ควรส่งเสริมให้ครูได้เข้ารับการอบรม ประชุม และสัมมนาด้านวิชา
การสุขศึกษาบ่อย ๆ อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง กรมสามัญศึกษา และผู้บริหารการศึกษาควรส่ง
เสริมสนับสนุนให้ครูได้มีการพัฒนาตนเอง และกรมสามัญศึกษาและผู้บริหารการศึกษา
ควรเห็นความสำคัญของวิชาสุขศึกษา

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องการศึกษาความต้องการพัฒนาตนเองของครูสุขศึกษา ระดับมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 5 ผู้วิจัยได้อภิปรายผลการวิจัยโดยส่วนรวม และเฉพาะประเด็นสำคัญดังต่อไปนี้

1. การพัฒนาด้านวิชาชีพครูสุขศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า ครูสุขศึกษามีความต้องการพัฒนาตนเอง โดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า นับว่าเป็นนิมิตหมายที่ดีของวิชาชีพครูสุขศึกษาที่ครูสุขศึกษาอยากพัฒนาตนเอง ซึ่งอาจเนื่องมาจากสาเหตุดังต่อไปนี้

ประการแรก สภาพสังคมไทยในปัจจุบันมีการพัฒนาและมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จึงทำให้ครูมีความต้องการพัฒนาตนเอง เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของสุชาติ โสมประยูร (2526) ที่กล่าวว่า

การฝึกหัดครูหรือการเตรียมครูจะต้องเป็นกระบวนการที่กระทำต่อเนื่องกันตลอดไป (Continuous process) โดยจะต้องเริ่มต้นตั้งแต่เป็นนิสิตศึกษาศาสตร์เข้ามาเรียนในสถาบันผลิตครู แล้วขยายและดำเนินการปรับปรุงสมรรถนะของครูเรื่อยไปจนตลอดชีวิตของการเป็นครู ทั้งนี้ก็เนื่องจากความรู้ทางการศึกษาและวิชาการต่าง ๆ ได้เจริญก้าวหน้า และมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ครูประจำการทั้งหลายจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาตนเอง

ประการที่สอง การพัฒนาคุณภาพครูสุขศึกษาในปัจจุบันยังไม่ได้รับการส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาเท่าที่ควร ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของวรรณพรณ คุณยาพร (2539) ที่พบว่า ครูสุขศึกษาส่วนใหญ่ไม่เคยเข้าร่วมประชุมสัมมนา หรืออบรมเกี่ยวกับการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษามีถึงร้อยละ 50.2 โดยเฉพาะครูไม่มีวุฒิทางสุขศึกษา ไม่เคยเข้าร่วมประชุมหรืออบรมมีถึงร้อยละ 62.6 ซึ่งนับว่าเป็นปัญหาสำคัญ เพราะเนื่องจากผลการวิจัยที่พบว่า ครูที่รับผิดชอบการสอนวิชาสุขศึกษาส่วนใหญ่เป็นครูพลศึกษามีถึงร้อยละ 65.47 เป็นครูที่สอนวิชาอื่น ๆ อีกร้อยละ 23.19 และเป็นครูสุขศึกษาโดยตรงมีเพียงร้อยละ

11.60 นับว่าเป็นปัญหาวิกฤติ การพัฒนาคุณภาพครูสุศึกษา โดยการส่งเสริมให้ครูได้เพิ่มพูนความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานในหน้าที่ความรับผิดชอบของตน โดยการจัดกิจกรรมด้วยรูปแบบหรือ วิธีการต่าง ๆ จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานสุศึกษา ในปัจจุบัน

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจากผลการวิจัย พบว่า ครูสุศึกษามีความต้องการพัฒนาตนเองในระดับมากที่สุด เป็นลำดับแรก ในข้อ “ติดตามข่าวสารความรู้จากสื่อมวลชน เช่น การฟังวิทยุ การดูโทรทัศน์ การอ่านหนังสือพิมพ์ เป็นต้น” ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากในปัจจุบันมีความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี และข้อมูลข่าวสารด้านสุภาพ มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ความรู้จากสื่อมวลชน จึงมีบทบาทสำคัญต่อครูสุศึกษา ซึ่งจะต้องเป็นผู้สอนและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุภาพของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ สุชาติ โสภประยูร (2539) ที่กล่าวเกี่ยวกับการพัฒนาตนเองพอสรุปได้ว่า แม้ความรู้หรือเนื้อหาวิชาการเหล่านี้จะทวีเพิ่มพูนมากขึ้นทุกวัน แต่ครูสุศึกษาก็สามารถศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมได้จากสื่อมวลชนต่าง ๆ และจากแหล่งข้อมูลข่าวสารอื่น ๆ ในชุมชน และยังพบว่าครูสุศึกษามีความต้องการพัฒนาตนเองในระดับมากในข้อ “ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ในวิชาชีพครูสุศึกษาจากเอกสาร ตำราวิชาการใหม่ ๆ จากแหล่งวิชาการต่าง ๆ” อาจเป็นเพราะเอกสาร ตำราวิชาการใหม่ ๆ เป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ช่วยส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในวิชาชีพได้อย่างกว้างขวาง และทันต่อเหตุการณ์อยู่เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา พ.ศ. 2537 พอสรุปได้ว่า ครูมีลักษณะตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูในมาตรฐานข้อที่ 1 คือ ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพอยู่เสมอ ซึ่งหมายถึง การศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาการวางแผนเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ และการเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการที่องค์กรหรือหน่วยงาน หรือสมาคมจัดขึ้น เช่น การอบรม การสัมมนา และการประชุมเชิงปฏิบัติการ เป็นต้น (คุรุสภา, สำนักงานเลขาธิการ, 2539) นอกจากนี้ครูสุศึกษามีความต้องการพัฒนาตนเองในระดับมาก ในข้อ “ได้เข้าร่วมการบรรยายหรือสาธิตวิธีสอนแบบใหม่ ๆ จากผู้เชี่ยวชาญ และผู้มีประสบการณ์ทางการสอนวิชาสุศึกษา” ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสาเหตุสำคัญ ดังที่รัชนี ขวัญบุญจัน และเอมอัชฌา รัตน์ริมจง (2525) ได้กล่าวว่า

เนื่องจากในปัจจุบันหลักการและแนวคิดต่าง ๆ เกี่ยวกับการเรียนการสอนวิชาสุศึกษารวมทั้งเนื้อหาวิชาสุศึกษาด้วย มักจะมีการเปลี่ยนแปลงอยู่บ่อย ๆ ยิ่งกว่านั้นยังมีวิธีสอนสุศึกษาหรือการใช้วัสดุอุปกรณ์การสอนบางอย่าง ซึ่งเป็น

เรื่องแปลกใหม่ น่าสนใจมากและใช้ได้ผลดี แต่ครูขาดความรู้ความเข้าใจ
ทำไม่ได้ใช้ไม่ถูก ศึกษานิเทศก์จึงจำเป็นต้องสาธิตสิ่งนี้ให้ครูดูเป็นตัวอย่าง

ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จูไรรัตน์ แพรวรพราย (2531) ที่พบว่า ครูสุขศึกษามีความต้องการการนิเทศในระดับมาก คือวิธีการดูการสาธิตการสอนจากผู้เชี่ยวชาญ

จากผลการเปรียบเทียบความต้องการพัฒนาตนเองของครูสุขศึกษา ทั้งที่มีวุฒิและไม่มีวุฒิสุขศึกษา โดยส่วนรวมพบว่า มีความต้องการพัฒนาตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในข้อ “เข้าร่วมประชุมอบรม สัมมนาทางวิชาการเกี่ยวกับวิชาชีพครูสุขศึกษา” “ได้รับการส่งเสริมให้เข้ารับการศึกษาศึกษาหรือฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้นเกี่ยวกับงานสุขศึกษาในโรงเรียน” “ได้รับการแนะแนวทางให้ได้มีโอกาสศึกษาค้นคว้าในระดับที่สูงขึ้น” “เป็นสมาชิกสมาคมวิชาชีพครูสุขศึกษา” “เป็นผู้นำในการพัฒนาวิชาชีพครูสุขศึกษา โดยเป็นวิทยากรประชุมอบรมสัมมนา” และ “เป็นผู้นำในการพัฒนาวิชาชีพครูสุขศึกษา โดยเป็นผู้จัดทำและเสนอรายงานทางวิชาการในการประชุมอบรมสัมมนา” โดยครูที่มีวุฒิสุขศึกษามีความต้องการพัฒนาตนเองมากกว่าครูไม่มีวุฒิสุขศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากครูที่มีวุฒิสุขศึกษาระดับหนึ่งเห็นความสำคัญของวิชาสุขศึกษา มีความรู้ด้านปรัชญา และจุดมุ่งหมายของวิชาสุขศึกษา และมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาสุขศึกษา และได้รับการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาตนเอง เพราะมีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการสอนวิชาสุขศึกษาโดยตรง จึงมีความต้องการพัฒนาตนเองมากกว่าครูไม่มีวุฒิสุขศึกษา ซึ่งไม่ตระหนักเห็นความสำคัญของวิชาสุขศึกษา ไม่มีความรู้ความเข้าใจด้านปรัชญา และจุดมุ่งหมายของวิชาสุขศึกษา จึงไม่ทราบว่าขาดความรู้ด้านใด และไม่ได้รับการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาตนเองเท่าที่ควร ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบว่า ครูที่มีวุฒิสุขศึกษามีความรู้เกี่ยวกับปรัชญาการสอนวิชาสุขศึกษา มากกว่าครูไม่มีวุฒิสุขศึกษา และยังพบว่าครูที่มีวุฒิสุขศึกษามีทัศนคติต่อการสอนวิชาสุขศึกษาส่วนใหญ่ ชอบ เพราะสนใจ มีใจรัก และสนุกต่อการสอนมีถึงร้อยละ 34.3 และครูไม่มีวุฒิสุขศึกษามีทัศนคติต่อการสอนวิชาสุขศึกษาส่วนใหญ่ชอบเพราะสนใจ มีใจรัก และสนุกต่อการสอนมีเพียงร้อยละ 24.7 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ขนิษฐา จันทวโร (2536) ที่พบว่า ประสิทธิภาพในการเข้ารับการอบรมเพิ่มเติมเกี่ยวกับสุขศึกษาและสุขภาพ ครูที่มีวุฒิสุขศึกษาเคยได้รับการอบรมเพิ่มเติมมีถึงร้อยละ 64.47 ไม่เคยได้รับการอบรมเพิ่มเติมมีเพียงร้อยละ 35.33 สำหรับครูไม่มีวุฒิสุขศึกษาไม่เคยได้รับการอบรมเพิ่มเติมมีถึงร้อยละ 71.00 เคยได้

รับการอบรมเพิ่มเติมมีเพียงร้อยละ 29.00 จึงทำให้ครูที่มีวุฒิสุศึกษาได้รับการเพิ่มพูนความรู้ในวิชาชีพของตนเองอยู่ตลอดเวลา ทำให้มีความรู้ในการประกอบวิชาชีพครูอย่างแท้จริง สามารถเป็นผู้นำในการพัฒนาวิชาชีพครูศึกษาของตนเองได้เป็นอย่างดี สำหรับครูไม่มีวุฒิสุศึกษานอกจากไม่มีความรู้ความเข้าใจในวิชาชีพครูศึกษาแล้ว ยังไม่ได้รับการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาตนเองเท่าที่ควร จึงไม่มีความรู้เพียงพอที่จะเป็นผู้นำในการพัฒนาวิชาชีพครูศึกษาได้ เนื่องจากเหตุผลดังกล่าว จึงทำให้ครูที่มีวุฒิสุศึกษามีความต้องการพัฒนาตนเองมากกว่าครูไม่มีวุฒิสุศึกษา

2. การพัฒนาทางด้านวิชาการ

2.1 ด้านหลักสูตรและเนื้อหาวิชาศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า ครูศึกษามีความต้องการพัฒนาตนเองโดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งอาจเนื่องมาจากสาเหตุดังต่อไปนี้

ประการแรก หลักสูตรและเนื้อหาวิชาศึกษานั้นมีความสำคัญต่อการสอนวิชาศึกษา ผู้ที่จะสอนวิชาศึกษาให้ได้ดีมีประสิทธิภาพนั้นควรจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องหลักสูตรและเนื้อหาวิชาศึกษาเป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ จินตนา สราวุธพิทักษ์ (2539) ที่กล่าวว่า

การสอนศึกษาเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ที่วางไว้ นั้น ครูผู้สอนควรจะมีแนวทางในการเตรียมตัวสอนประการแรก คือ ศึกษาหลักสูตร ครูจะต้องศึกษารายละเอียดของหลักสูตรได้แก่ จุดประสงค์ โครงสร้าง หลักเกณฑ์การใช้หลักสูตร คำอธิบายรายวิชา ฯลฯ ทั้งนี้เพื่อให้สามารถนำหลักสูตรไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

และจากผลการวิจัยของ สุรินทร์ ฤทธิสาร (2528) ที่พบว่า ครูศึกษามีความคิดเห็นว่า เรื่องเนื้อหาวิชาศึกษามีปัญหาในระดับมาก คือ เนื้อหารายวิชาศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายซ้ำซ้อนกัน ซึ่งจากความคิดเห็นดังกล่าว เนื่องจาก ครูศึกษายังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องหลักสูตรและเนื้อหาวิชาศึกษา ครูศึกษาจึงมีความต้องการพัฒนาตนเองในระดับมาก

ประการที่สอง สภาพสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ เนื่องจากได้รับอิทธิพลมาจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ วัฒนธรรม การเมือง การปกครอง ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี หลักสูตรและเนื้อหาจึงมีการเปลี่ยนแปลงให้ทันสมัยให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม ดังนั้นครูสุศึกษาจึงควรมีการพัฒนาตนเองด้านหลักสูตร และเนื้อหาวิชาสุศึกษาให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น แต่จากผลการวิจัยของขนิษฐา จันทวโร (2536) พบว่า ครูที่ไม่มีวุฒิทางสุศึกษามีปัญหาอยู่ในระดับมาก คือ ไม่ได้รับคำแนะนำ และหรือความช่วยเหลือด้านเนื้อหาวิชาสุศึกษาที่ถูกต้องทันสมัย นอกจากนี้จากผลการวิจัยของวรรณพรณ ดุลาพร (2539) พบว่า ครูสุศึกษาเคยเข้าร่วมประชุมสัมมนาหรืออบรมเกี่ยวกับหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) มีเพียงร้อยละ 55.1 ซึ่งนับว่าอยู่ในระดับน้อย จากเหตุผลดังกล่าวครูสุศึกษาจึงมีความต้องการพัฒนาตนเองในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจากผลการวิจัย พบว่า ครูสุศึกษามีความต้องการพัฒนาตนเองในระดับมากเป็นลำดับแรกในข้อ “ปรับปรุงเนื้อหาวิชาสุศึกษาที่ใช้สอนให้มีความถูกต้องและทันสมัย” ทั้งนี้เนื่องมาจากสาเหตุสำคัญ ดังที่ สุชาติ โสมประยูร (2526) ได้กล่าวว่า “ลักษณะเนื้อหาของวิชาสุศึกษาบางส่วนไม่ใคร่จะคงที่ (Static) แต่มักมีการเปลี่ยนแปลง (Dynamic) ได้ง่าย” ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า การสอนวิชาสุศึกษา เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ นั้น ครูจะต้องมีความรู้ในเรื่องเนื้อหาที่จะสอนเป็นอย่างดี ถ้าครูไม่มีความรู้หรือมีความรู้ไม่เพียงพอแล้ว ครูจะสอนให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ในเรื่องนั้น ๆ ได้อย่างไร ดังนั้นการพัฒนาตนเองในเรื่องเนื้อหาเป็นสิ่งสำคัญ ครูสุศึกษาจึงมีความต้องการพัฒนาเป็นลำดับแรก และยังพบว่าครูสุศึกษามีความต้องการพัฒนาตนเองในระดับมากในข้อ “รู้แหล่งข้อมูลทางด้านวิชาการสุศึกษา เพื่อนำมาใช้ค้นคว้าในการสอน” ทั้งนี้เนื่องมาจากในปัจจุบันมีแหล่งข้อมูลทางด้านวิชาการอย่างมากมาย ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาสุศึกษา แต่ครูยังขาดความรู้ความเข้าใจ จึงมีความต้องการพัฒนาตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ศิริศิ ศิริปัญ (2538) ที่กล่าวว่า “ครูสุศึกษาในยุค โลกาภิวัตน์ต้องเป็นผู้รู้จักแหล่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ ต่อการเรียนการสอน” และยังคงสอดคล้องกับผลงานวิจัยของจูไรด์น์ แพรวพราย (2531) ที่พบว่า ครูสุศึกษามีความต้องการการนิเทศอยู่ในระดับมากในเรื่อง การรู้จักแหล่งข้อมูลทางด้านวิชาการสุศึกษา เพื่อนำมาใช้ค้นคว้าในการสอน นอกจากนี้ครูสุศึกษายังมีความต้องการพัฒนาตนเองในระดับมากในข้อ “สามารถจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาสุศึกษา ให้นักเรียนเกิดความสนใจ” ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก

ในช่วงที่ผ่านมาการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรยังไม่ประสบผลสำเร็จ ครูศึกษายังขาดความรู้ความเข้าใจ และทักษะในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร นอกจากนี้ยังขาดงบประมาณสนับสนุน ครูศึกษาจึงมีความต้องการพัฒนาตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อรรถ อินทกุล (2530) ที่พบว่า นักเรียนไม่สนใจกิจกรรมเสริมหลักสูตร ขาดความรู้และทักษะในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรนั้นทำได้ยาก และไม่สามารถจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้สอดคล้องกับหลักสูตรวิชาสุศึกษาได้ เป็นต้น และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของวรรณพรหม ดุทยานพร (2539) ที่พบว่า ครูศึกษามีปัญหาการให้หลักสูตรวิชาสุศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ประการหนึ่งคือ ขาดงบประมาณในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรในวิชาสุศึกษา สำหรับประเด็นสำคัญอีกประการหนึ่งที่ครูศึกษามีความต้องการพัฒนาตนเองในระดับมาก ในข้อ “สามารถวิเคราะห์หนังสือเรียนวิชาสุศึกษา เพื่อจะได้เลือกใช้หนังสือเรียนที่มีคุณภาพ” ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูส่วนใหญ่มักใช้วิธีการสอนแบบบรรยาย จึงอยากมีหนังสือเรียนที่มีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุจิตรา แสงหิรัญ (2531) ที่พบว่า พฤติกรรมการสอนที่ครูศึกษาใช้มาก คือครูใช้การบรรยาย ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า หนังสือเรียนมีบทบาทสำคัญ ในการจัดการเรียนการสอน จึงจำเป็นที่จะต้องเลือกหนังสือที่เสนอข้อเท็จจริงถูกต้อง และมีความสอดคล้องกับหลักสูตร ซึ่งปัจจุบันมีหนังสือเรียนจำนวนมาก มีผู้แต่งหลายคน หลายสำนักพิมพ์ การพิจารณาเลือกใช้หนังสือเรียนวิชาสุศึกษาที่ดีมีคุณภาพ จึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับครูศึกษา ในปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ครูไม่มีวุฒิทางสุศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จุไรรัตน์ แพรพพราย (2531) ที่พบว่า ครูศึกษามีความต้องการนิเทศ ในเรื่องการใช้ แบบเรียนวิชาสุศึกษาอยู่ในระดับมาก

จากผลการเปรียบเทียบความต้องการพัฒนาตนเองของครูศึกษาที่มีวุฒิและไม่
มีวุฒิสุศึกษา โดยส่วนรวมและเป็นรายข้อ พบว่า มีความต้องการพัฒนาตนเองไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผลการวิจัยที่พบว่า ครูศึกษาทั้งที่มีวุฒิและไม่มีวุฒิสุศึกษามีความรู้ในเนื้อหาวิชาสุศึกษาส่วนใหญ่ อยู่ในระดับดี แต่ยังคงต้องการเพิ่มพูนความรู้ จึงมีความต้องการพัฒนาตนเองไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีความต้องการพัฒนาตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในข้อ “สามารถเขียนโครงการสอนหรือแผนการสอนระยะยาว และแผนการสอนระยะสั้นให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้เชิงพฤติกรรม” โดยครูที่มีวุฒิสุศึกษามีความต้องการ

พัฒนาตนเองมากกว่าครูไม่มีวุฒิสุขศึกษา ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากวุฒิการศึกษาทางศึกษามีบทบาทสำคัญ ครูที่มีวุฒิสุขศึกษามีหน้าที่รับผิดชอบการสอนวิชาสุขศึกษา โดยตรงจึงมีความต้องการพัฒนาแผนการสอน เพราะแผนการสอนจะเป็นแผนแม่บทของครูในการปฏิบัติงาน และเป็นเอกสารพื้นฐานของการคิดพัฒนาผลงานวิชาการ ครูที่มีวุฒิสุขศึกษาจึงมีความต้องการพัฒนาตนเองเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการสอน และเพื่อความก้าวหน้าในวิชาชีพครูสุขศึกษา สำหรับครูไม่มีวุฒิสุขศึกษานั้นส่วนใหญ่ มีหน้าที่รับผิดชอบการสอนวิชาอื่นเป็นหลัก จึงมีความต้องการพัฒนาแผนการสอนที่เป็นหน้าที่หลักนั้นให้ดีเสียก่อน เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการสอนและเพื่อความก้าวหน้าในวิชาชีพเช่นกัน เนื่องจากเหตุผลดังกล่าว จึงทำให้ครูที่มีวุฒิสุขศึกษามีความต้องการพัฒนาตนเองมากกว่าครูไม่มีวุฒิสุขศึกษา

2.2 ด้านการสอนวิชาสุขศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า ครูสุขศึกษามีความต้องการพัฒนาตนเองโดยรวม พบว่าอยู่ในระดับมาก ซึ่งอาจเนื่องมาจากสาเหตุดังต่อไปนี้

ประการแรก ครูสุขศึกษาขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสอนวิชาสุขศึกษา และไม่สามารถใช้วิธีสอนหรือกระบวนการสอนถ่ายทอดความรู้ หรือวิชาการให้แก่เด็กอย่างได้ผลได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบว่าครูสุขศึกษาส่วนใหญ่เป็นครูพลศึกษามีถึงร้อยละ 65.47 เป็นครูที่สอนวิชาอื่น ๆ อีกร้อยละ 23.19 และเป็นครูสุขศึกษาโดยตรงมีเพียงร้อยละ 11.60 และสอดคล้องกับแนวคิดของสุชาติ โสภประยูร (2539) ที่กล่าวเกี่ยวกับการปฏิรูปการสอนสุขศึกษาว่า

วิธีสอนหรือกระบวนการเรียนการสอนจึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นที่สุดในการปฏิรูปการศึกษา แม้ว่าเราสามารถจะจัดหลักสูตรได้ดีเลิศ ทันสมัย และแก้ปัญหาปัจจุบันได้ก็ตาม ถ้าครูขาดกระบวนการสอนที่ดีแล้ว ผลการเรียนรู้อาจจะไม่ได้เป็นไปตามแผนพัฒนาการศึกษา

จากเหตุผลดังกล่าวครูสุขศึกษาจึงจำเป็นต้องพัฒนาตนเองด้านการสอนสุขศึกษาเพราะถ้าครูสุขศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการสอนหรือกระบวนการสอนดี ย่อมทำให้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายของวิชาสุขศึกษาได้โดยง่าย

ประการที่สอง ปัจจุบันมีการนำแนวคิด หรือนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ในการสอน วิชาสุศึกษา ทำให้ครูสุศึกษาต้องมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอน และบทบาทของตนเองไปจากเดิม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ทวีศรี ศรีปุษย์ (2538) ที่กล่าวพอสรุปได้ว่า

ครูสุศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์ต้องมีการปรับเปลี่ยนทั้งพฤติกรรม การเรียนการสอนและบทบาทของตนเอง จากที่เป็นอยู่ปัจจุบัน กล่าวคือ พฤติกรรมการสอนเปลี่ยนแปลงจากการที่ครูเป็นศูนย์กลางไปสู่การใช้ นักเรียนเป็นศูนย์กลาง และบทบาทของครูที่เคยเป็นผู้ให้ความรู้ก็ควร จะเปลี่ยนแปลงไปสู่การเป็นผู้ชี้แนะความรู้ เพื่อการรองรับและการเตรียม ทั้งเด็กและครูในการรองรับและเตรียมการของการดำรงชีวิตในสังคมแบบ สังคมสารสนเทศ

จากเหตุผลดังกล่าว ครูสุศึกษาจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาตนเอง เพื่อจะได้ นำแนวคิดและ นวัตกรรมใหม่ ๆ มาพัฒนาการสอนให้มีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับสภาพสังคมใน ปัจจุบัน

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจากผลการวิจัย พบว่า ครูสุศึกษามีความต้องการพัฒนา ตนเองในระดับมากที่สุดเป็นลำดับแรกในข้อ “การปรับปรุงการสอน โดยเน้นนำความรู้ ไปประยุกต์ หรือไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ในชีวิตประจำวัน” ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผลการวิจัย ที่พบว่า ครูสุศึกษาส่วนใหญ่มีทัศนคติต่อการสอนวิชาสุศึกษา คือ ชอบเพราะสนใจ มีใจ รัก และสนุกต่อการสอน ครูสุศึกษาจึงเห็นประโยชน์ เห็นคุณค่า และเห็นความสำคัญของ วิชาสุศึกษา จึงมีความต้องการพัฒนาตนเองโดยการปรับปรุงการสอน เพื่อให้เด็กเห็น ความสำคัญของวิชาสุศึกษาและสามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับ ไปประยุกต์ใช้ ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สุชาติ โสภประยูร (2539) ที่กล่าวเกี่ยวกับมุมมองทางด้านการปฏิรูปการสอนสุศึกษาตามหลักสูตรใหม่ ควรเน้น ประเด็นสำคัญประการหนึ่งคือ

เน้นการประยุกต์หรือการนำไปใช้ : ในวิชาสุศึกษา การสอนให้เด็กรู้จัก “คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น” เพียง 3 เป็นเท่านั้นไม่พอ จะต้องเพิ่มอีกว่า “และสามารถนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้” จึงจะ

ทำให้วิชาสุศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการช่วยพัฒนาศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์อย่างแท้จริง

และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชญาณี นาคะไพบุลย์ (2535) ที่พบว่านักเรียนนำประสบการณ์การเรียนรู้จากวิชาสุศึกษาไปใช้ในชีวิตประจำวันบ่อยครั้ง แต่ข้อที่ไม่ได้นำไปใช้เลย ได้แก่ การบันทึกประวัติการเจ็บป่วยของตนเอง ให้ความช่วยเหลือโดยเป่าปาก และนวดหัวใจเมื่อผู้ป่วยหยุดหายใจ ปฐมพยาบาลเมื่อผู้ป่วยเป็นลมธรรมดา เป็นต้น และยังพบว่า ครูสุศึกษามีความต้องการพัฒนาตนเองในระดับมาก ในข้อ “ปรับปรุงการสอนโดยเน้นการใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย เพื่อช่วยเสริมความสนใจ ความตั้งใจ และเป็นแรงจูงใจให้เกิดการเรียนรู้” ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า นับว่าเป็นนิมิตหมายที่ดีที่พฤติกรรมกรรมการสอนของครูสุศึกษาเปลี่ยนจากเดิมที่ใช้วิธีการสอนแบบบรรยายเป็นส่วนใหญ่ มาเป็นการใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสุชาติ โสมประยูร (2539) ที่กล่าวเกี่ยวกับมุมมองทางด้านการปฏิรูปการสอนสุศึกษาตามหลักสูตรใหม่ ควรเน้นประเด็นสำคัญอีกประการหนึ่งคือ

เน้นการใช้วิธีสอนที่หลากหลาย ความหลากหลายย่อมเป็นอาการที่งดงาม และมีค่าสูง สามารถปรุงแต่งสีสันของชีวิตได้เป็นอย่างดี ในทำนองเดียวกันกับเรื่องการสอนสุศึกษา ถ้าครูนำเอาวิธีสอนที่เหมาะสมนานาชนิดมาใช้สอนเด็ก ก็จะช่วยเสริมความสนใจ ความตั้งใจ และเป็นตัวกระตุ้นหรือแรงจูงใจให้เกิดการเรียนรู้ได้เพิ่มมากขึ้น

นอกจากนี้ครูสุศึกษายังมีความต้องการพัฒนาตนเองในระดับมากในข้อ “ปรับปรุงการสอนโดยเน้นให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติ จะช่วยให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ และทักษะที่จะนำเอาประสบการณ์ไปใช้ในชีวิตจริง” แสดงให้เห็นว่า ในปัจจุบันครูสุศึกษามีความรู้ความเข้าใจและตระหนักเห็นความสำคัญของการให้นักเรียนได้ลงมือฝึกปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสุชาติ โสมประยูร (2539) ที่กล่าวเกี่ยวกับมุมมองทางด้านการปฏิรูปการสอนสุศึกษาตามหลักสูตรใหม่ ควรเน้นประเด็นสำคัญอีกประการหนึ่ง คือ

เน้นการลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง : John Dewey กล่าวไว้ว่า “คนเราเรียนรู้ได้ด้วยการทำงาน” ในการสอนสุขศึกษาก็เช่นเดียวกัน ควรให้ออกาสนักเรียนเป็นศูนย์กลาง การมีส่วนร่วมด้านการปฏิบัตินี้จะช่วยให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ และเกิดทักษะที่จะนำเอาประสบการณ์ไปใช้ในชีวิตจริงได้ด้วย

จากผลการเปรียบเทียบความต้องการพัฒนาตนเองของครูสุขศึกษาทั้งที่มีวุฒิและไม่มีวุฒิสุขศึกษา โดยส่วนรวมพบว่า มีความต้องการพัฒนาตนเองไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ทั้งครูที่มีวุฒิและไม่มีวุฒิสุขศึกษามีภูมิหลังเกี่ยวกับการสอนในแต่ละรายวิชาที่เหมือนกัน ตัวอย่างเช่น ในการจัดการเรียนการสอนแต่ละรายวิชาครูต้องมีการเตรียมตัวสอน คือ ครูต้องมีการศึกษาหลักสูตร มีความรู้เกี่ยวกับวิธีการสอน และต้องมีการนำแนวคิดใหม่ ๆ หรือนวัตกรรมใหม่ ๆ มาพัฒนาหรือปรับปรุงการสอน เป็นต้น แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในข้อ “สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผลถาวรของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่พึงประสงค์” และในข้อ “มีการปรับปรุงการสอนวิชาสุขศึกษาให้น่าสนใจได้แก่ ทักษะการเร้าความสนใจ ทักษะการใช้คำถาม ทักษะการเสริมกำลังใจ ทักษะการนำเข้าสู่บทเรียน ฯลฯ” โดยครูที่มีวุฒิมีความต้องการพัฒนาตนเองมากกว่าครูไม่มีวุฒิสุขศึกษา แสดงให้เห็นว่าวุฒิการศึกษาทางสุขศึกษามีบทบาทสำคัญครูที่มีวุฒิสุขศึกษาโดยตรงจะมีความรู้ความเข้าใจว่าวิชาสุขศึกษาเป็นวิชาที่สอนยาก ในการที่จะให้นักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทั้งทางด้านความรู้ ทักษะคิดและและการปฏิบัติ และมีความต้องการปรับปรุงการสอนของตนเองให้น่าสนใจ เพื่อจะได้บรรลุผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของการสอนวิชาสุขศึกษาได้โดยง่าย จากผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูในมาตรฐานข้อที่ 6 คือ จัดกิจกรรมการสอนโดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน (ครูสภา, สำนักเลขาธิการ, 2539) และยังสอดคล้องกับแนวคิดของจินดา สราวุธพิทักษ์ (2539) ที่กล่าวว่า “ครูผู้สอนนอกจากเป็นผู้มีความรู้ทางด้านวิชาการดีแล้ว ก็ยังจำเป็นต้องมีทักษะการสอนที่ดีอีกด้วย” สำหรับครูไม่มีวุฒิสุขศึกษาไม่มีความรู้ความเข้าใจปรัชญาการสอน และจุดมุ่งหมายการสอนวิชาสุขศึกษา จึงไม่เห็นความสำคัญของวิชาสุขศึกษา แต่เข้าใจว่าใคร ๆ ก็สามารถสอนวิชาสุขศึกษาได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสุชาติ โสมประยูร (2539) ที่กล่าวว่า “อันที่จริงสอนได้ : สอนดี : สอนดีมาก ย่อมมีความหมายและความสำคัญต่างกันอย่างแน่นอน” เนื่องจากเหตุผลดังกล่าวครูที่มีวุฒิสุขศึกษา จึงมีความต้องการพัฒนาตนเองมากกว่า ครูไม่มีวุฒิสุขศึกษา

2.3 ด้านการใช้สื่อการสอนวิชาสุขศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า ครูสุขศึกษามีความต้องการพัฒนาตนเองโดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งอาจเนื่องมาจากสาเหตุดังต่อไปนี้

ประการแรก สื่อการสอนเป็นเครื่องมือสำคัญประการหนึ่งที่จะช่วยให้การเรียนการสอนดำเนินไปด้วยดีและมีประสิทธิภาพ ในการจัดการเรียนการสอนควรเน้นการใช้สื่อการสอน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสุชาติ โสมประยูร (2539) ที่กล่าวเกี่ยวกับมุมมองทางด้านการปฏิรูปการสอนสุขศึกษา ตามหลักสูตรใหม่ ควรเน้นประเด็นสำคัญประการหนึ่งคือ

เน้นการใช้สื่อการสอน : การใช้สื่อการสอน หรืออุปกรณ์ที่เหมาะสม และทันสมัย จะช่วยให้ครูสามารถใช้วิธีสอนที่หลากหลายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้บทเรียนที่เป็นนามธรรมมีลักษณะเป็นรูปธรรมมากขึ้น หรือช่วยให้เรื่องที่ยากและน่าเบื่อหน่ายกลายเป็นเรื่องที่น่าสนใจและน่าสนใจนั่นเอง เฉพาะอย่างยิ่ง การเรียนรู้ได้ด้วยการกระทำนั้นจำเป็นต้องอาศัยอุปกรณ์ การสอนที่มีประสิทธิภาพ ด้วยเสมอ

เนื่องจากเหตุผลดังกล่าวครู สุขศึกษาจึงมีความต้องการพัฒนาตนเองในระดับมากเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษาให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดการเรียนรู้ที่ยั่งยืน

ประการที่สอง ครูสุขศึกษายังขาดความรู้ความเข้าใจด้านการใช้สื่อการสอนวิชาสุขศึกษา ประกอบกับสภาพสังคมในปัจจุบันมีความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี จึงมีการนำเทคโนโลยีเหล่านี้มาใช้เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการสอน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบว่า สภาพการพัฒนาตนเองของครูสุขศึกษาในด้านการพัฒนาทางด้านวิชาการ ในประเด็นด้านการใช้สื่อการสอนวิชาสุขศึกษา โดยส่วนรวมมีการพัฒนาอยู่ในระดับน้อย และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีการพัฒนาในระดับน้อยในข้อ “สามารถใช้คอมพิวเตอร์เพื่อนำมาผลิตสื่อในการสอนวิชาสุขศึกษา” และยังคงสอดคล้องกับผลการวิจัยของนพรัตน์ สุพมาลพงศ์ (2530) ที่พบว่า ครูสุขศึกษามีความต้องการเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนในระดับมากทุกด้าน เนื่องจากเหตุผลดังกล่าวครูสุขศึกษาจึงมีความต้องการพัฒนาตนเอง เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการสอนวิชาสุขศึกษา

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจากผลการวิจัยพบว่า ครูที่มีวุฒิศึกษามีความต้องการพัฒนาในระดับมากเป็นลำดับแรกในข้อ “สามารถใช้ไอศตัทศนุปรกรณ์ เช่น เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ สไลด์ เครื่องบันทึกภาพ วีดิโอ เป็นต้น” และยังพบว่าครูศึกษามีความต้องการพัฒนาตนเองในระดับมากในข้อ “สามารถใช้คอมพิวเตอร์ เพื่อนำมาผลิตสื่อในการสอนวิชาศึกษา” ทั้งนี้เนื่องมาจากสภาพสังคมไทยปัจจุบันมีความเจริญก้าวหน้าเป็นอย่างมากเกี่ยวกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ โดยเฉพาะเทคโนโลยีทางการศึกษา ซึ่งมีผลทำให้บทบาทของครูศึกษามีความต้องการพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปด้วย ครูศึกษามีความต้องการพัฒนาตนเองเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีเหล่านี้ ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ สุพล วัณสินธ์ (2538) ที่กล่าวว่า “คุณลักษณะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์ มีลักษณะสำคัญประการหนึ่ง คือ การใช้เทคโนโลยีได้อย่างชำนาญ” และยังสอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 พ.ศ. 2540 - 2544 (2539) ที่กล่าวไว้ว่า ในแนวทางมาตรการอบรม และพัฒนาครูประจำการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง รัฐบาลส่งเสริมสนับสนุนครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษา ทุกสังกัดให้ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้สามารถใช้เทคโนโลยีขั้นพื้นฐานได้ และนำสื่ออุปกรณ์มาใช้เสริมการเรียนการสอนอย่างได้ผล นอกจากนี้ยังพบว่าครูศึกษามีความต้องการพัฒนาตนเองในระดับมากในข้อ “สามารถพัฒนาสื่อการเรียนการสอนวิชาศึกษาให้มีคุณภาพได้” ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูศึกษายังขาดความรู้ความเข้าใจและขาดทักษะในการผลิตสื่อ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของกลชัย เอี่ยมสวัสดิ์ (2534) ที่พบว่า ครูศึกษามีปัญหาอยู่ในระดับมากในเรื่องการขาดทักษะในการผลิตสื่อการสอน และยังสอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา พ.ศ. 2537 พอสรุปได้ว่า ครูมีลักษณะตามเกณฑ์มาตรฐาน วิชาชีพครู ในมาตรฐานข้อที่ 5 คือ พัฒนาศื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ หมายถึง การประดิษฐ์ คิดค้น ผลิต เลือกใช้ ปรับปรุง เครื่องมือ อุปกรณ์ เอกสารสิ่งพิมพ์ เทคนิควิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ (คุรุสภา, สำนักงานเลขาธิการ, 2539) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของอังฉราลักษณ์ ปิ่นทับทิม (2528) ที่พบว่า ครูศึกษามีความต้องการการนิเทศ ด้านสื่อและวัสดุอุปกรณ์การสอนในระดับมาก

จากผลการเปรียบเทียบความต้องการพัฒนาตนเองของครูศึกษาที่มีวุฒิและไม่
มีวุฒิศึกษา โดยส่วนรวมพบว่า มีความต้องการพัฒนาตนเอง ไม่แตกต่างกันอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากทั้งครูที่มีวุฒิและไม่วุฒิศึกษามีภูมิ
หลังเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนในแต่ละรายวิชาที่เหมือนกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า

มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในข้อ “สามารถผลิตสื่อการเรียนการสอนขึ้นเองจากวัสดุที่หาง่ายในห้องถิ่น” โดยครูที่มีวุฒิสุศึกษามีความต้องการพัฒนาตนเองมากกว่าครูไม่มีวุฒิสุศึกษา ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากวุฒิการศึกษาทางศึกษามีบทบาทสำคัญ ครูที่มีวุฒิสุศึกษาจะมีหน้าที่รับผิดชอบการสอนวิชาสุศึกษาโดยตรง จึงพยายามคิดค้นผลิต และปรับปรุงพัฒนาสื่อการสอนของตนเองให้มีประสิทธิภาพ เนื่องจากสื่อการสอนที่มีคุณภาพจะมีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งวิธีที่ง่ายและประหยัดงบประมาณคือ การผลิตสื่อจากวัสดุที่หาง่ายจากห้องถิ่น สำหรับครูไม่มีวุฒิสุศึกษานั้นต้องรับผิดชอบการสอนวิชาอื่น เป็นหลัก จึงต้องพัฒนาการสอนที่เป็นหน้าที่หลักนั้นให้ดีขึ้นก่อน นอกจากนี้จากผลการวิจัยที่พบว่า ปัญหาหรืออุปสรรคที่เป็นสาเหตุทำให้ครูสุศึกษาไม่ได้พัฒนาตนเอง ส่วนใหญ่คือมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบงานหลายด้าน และมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบสอนหลายวิชาและหลายคาบ จึงเป็นเหตุให้ไม่มีเวลาที่จะพัฒนาสื่อการสอนวิชาสุศึกษา เนื่องจากเหตุผลดังกล่าว ครูที่มีวุฒิสุศึกษา จึงมีความต้องการพัฒนาตนเองมากกว่าครูไม่มีวุฒิสุศึกษา

2.4 ด้านการวัดและประเมินผลวิชาสุศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า ครูสุศึกษามีความต้องการพัฒนาตนเอง โดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งอาจเนื่องมาจากสาเหตุดังต่อไปนี้

ประการแรก ครูสุศึกษายังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลวิชาสุศึกษา ซึ่งการวัดและประเมินผลวิชาสุศึกษามีความสำคัญจะบอกให้ทราบถึงความเจริญงอกงามทางการศึกษาของนักเรียนในเรื่องประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับสุขภาพว่าเป็นไปตามจุดประสงค์ที่ครูกำหนดไว้หรือไม่ และการสอนของครูเป็นอย่างไร เมื่อหลักสูตรวิชาสุศึกษามุ่งเน้นที่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพทั้งสามด้าน การวัดและประเมินผลการเรียนการสอนก็ต้องกระทำทั้งสามด้าน ครูสุศึกษาจึงจำเป็นต้องมีความรู้และเข้าใจถึงหลักเกณฑ์ต่าง ๆ เป็นอย่างดี แต่จากผลการวิจัยของ ทิพวัลย์ โจทหาร (2539) พบว่า ครูสุศึกษามีปัญหาการวัดและประเมินผลวิชาสุศึกษาโดยส่วนรวม อยู่ในระดับมาก และเนื่องจากผลการวิจัยที่พบว่า ครูสุศึกษาส่วนใหญ่เป็นครูพลศึกษามีถึงร้อยละ 65.47 เป็นครูที่สอนวิชาอื่น ๆ อีกร้อยละ 23.19 และเป็นครูสุศึกษาโดยตรงมีเพียงร้อยละ 11.60 จากเหตุผลดังกล่าวครูสุศึกษาจึงมีความต้องการพัฒนาตนเองเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลวิชาสุศึกษาอยู่ในระดับมาก

ประการที่สอง เนื่องจากสภาพสังคมปัจจุบันมีความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี ในวงการศึกษาก็นำเทคโนโลยีที่ทันสมัยเหล่านี้มาใช้ประโยชน์สำหรับการวัดและประเมินผล เพื่อพัฒนาการวัดและประเมินผลให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ สะดวก และรวดเร็วในสภาพสังคมปัจจุบัน

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจากผลการวิจัยพบว่า ครูศึกษามีความต้องการพัฒนาตนเองในระดับมากเป็นลำดับแรก ในข้อ “สามารถใช้คอมพิวเตอร์เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการวัดและประเมินผลทางศึกษา” แสดงให้เห็นว่าครูศึกษาระดับมัธยมศึกษาเห็นความสำคัญของการนำเอาเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการสอน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ประกอบ คุปรัตน์ (อ้างถึงใน จรุง จัวนาน, 2538) ที่ได้ตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับลักษณะครูในอนาคตไว้ประการสำคัญประการหนึ่งคือ “ครูในอนาคตจะมีลักษณะที่หลากหลาย เช่น สามารถใช้ประโยชน์จากคอมพิวเตอร์ และระบบโทรคมนาคมได้เป็นต้น” และยังพบว่าครูศึกษามีความต้องการพัฒนาตนเองในระดับมาก ในข้อ “สามารถวัดและประเมินผลการเรียนวิชาศึกษา เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน” ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผลการวิจัยที่พบว่า ปัญหาหรืออุปสรรคที่เป็นสาเหตุทำให้ครูศึกษาไม่ได้พัฒนาตนเอง ส่วนใหญ่ คือ มีหน้าที่ต้องรับผิดชอบงานหลายด้าน และมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบการสอนหลายวิชาและหลายคาบ จึงได้แต่ประเมินผลไม่มีเวลาที่จะนำผลนั้นมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุรินทร์ ฤทธิสาร (2529) ที่พบว่า ครูศึกษามีปัญหาด้านการประเมินผลการเรียนการสอนวิชาศึกษาอยู่ในระดับมาก ในข้อไม่ได้นำผลที่ประเมินแล้วมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงการเรียนการสอน นอกจากนี้ยังพบว่า ครูศึกษามีความต้องการพัฒนาตนเองในระดับมากในข้อ “สามารถสร้างข้อสอบที่มีคุณภาพวัดพฤติกรรมสุขภาพด้านการปฏิบัติ” ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในการวัดและประเมินผล วิชาศึกษา ข้อสอบวิชาศึกษามีลักษณะแตกต่างจากข้อสอบวิชาอื่น คือจะวัดและประเมินผลพฤติกรรมสุขภาพทั้ง 3 ด้าน ซึ่งการสร้างข้อสอบนั้นเป็นเรื่องยากมาก ครูศึกษา จึงมีความต้องการพัฒนาตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของอัจฉราลักษณ์ ปิ่นทับทิม (2527) ที่พบว่า ครูศึกษามีความต้องการการนิเทศในระดับมากในเรื่องการสร้างข้อสอบที่มีคุณภาพ วัดพฤติกรรมสุขภาพทั้ง 3 ด้าน

จากผลการเปรียบเทียบความต้องการพัฒนาตนเองของครูศึกษาที่มีวุฒิและไม่
มีวุฒิสถศึกษา โดยส่วนรวมพบว่า มีความต้องการพัฒนาตนเองไม่แตกต่างกันอย่างมีนัย

สำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องจากทั้งครูที่มีวุฒิและไม่มีวุฒิสุขศึกษามีภูมิหลังด้านการวัดและประเมินผลในแต่ละรายวิชาเหมือนกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในข้อ “สามารถวิเคราะห์ข้อสอบและปรับปรุงข้อสอบ” และในข้อ “สามารถใช้สถิติเบื้องต้นสำหรับการประเมินผล” โดยครูที่มีวุฒิสุขศึกษามีความต้องการพัฒนาตนเองมากกว่า ครูไม่มีวุฒิสุขศึกษา แสดงให้เห็นว่า วุฒิสุขศึกษามีความต้องการพัฒนาตนเองมากว่า ครูไม่มีวุฒิสุขศึกษา การศึกษาทางสุขศึกษามีบทบาทสำคัญ ครูที่มีวุฒิสุขศึกษาจะมีหน้าที่รับผิดชอบงานสอนวิชาสุขศึกษาโดยตรง จึงมีความต้องการพัฒนาตนเองในส่วนที่ตนเองยังขาดความรู้ ความเข้าใจ หรือยังมีความรู้ความเข้าใจไม่เพียงพอ สำหรับครูไม่มีวุฒิสุขศึกษาดังกล่าวต้องรับผิดชอบการสอนวิชาอื่นเป็นหลัก จึงเน้นการพัฒนางานที่เป็นหน้าที่หลักนั้นเป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากเหตุผลดังกล่าว ครูที่มีวุฒิสุขศึกษาจึงมีความต้องการพัฒนาตนเองมากกว่าครูไม่มีวุฒิสุขศึกษา

2.5 ด้านการจัดบริการสุขภาพ

ผลการวิจัยพบว่า ครูสุขศึกษามีความต้องการพัฒนาตนเองโดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งเนื่องมาจากสาเหตุดังต่อไปนี้

ประการสำคัญ จากจัดบริการสุขภาพในโรงเรียนเป็นกิจกรรมทางการศึกษาที่มีความสำคัญมาก นอกจากครูสุขศึกษาจะต้องสอนวิชาสุขศึกษาตามหน้าที่แล้ว ครูสุขศึกษาที่แท้จริงจำเป็นต้องทำหน้าที่ เกี่ยวกับการจัดบริการสุขภาพอีกประการหนึ่ง แต่จากผลการวิจัย พบว่า ครูสุขศึกษาส่วนใหญ่เป็นครูพลศึกษามีถึงร้อยละ 65.47 เป็นครูที่สอนวิชาอื่น ๆ อีกร้อยละ 23.19 และเป็นครูสุขศึกษาโดยตรงมีเพียงร้อยละ 11.60 และเนื่องจากผลการวิจัยที่พบว่าสภาพการพัฒนาตนเองของครูสุขศึกษาในด้านการพัฒนาทางด้านวิชาการในประเด็นด้านการจัดบริการสุขภาพโดยส่วนรวมมีการพัฒนาอยู่ในระดับน้อย แสดงให้เห็นว่าครูสุขศึกษาขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดบริการสุขภาพ ครูสุขศึกษาจึงมีความต้องการพัฒนาตนเองในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของอัจฉราลักษณ์ ปิ่นทับทิม (2527) ที่พบว่าครูสุขศึกษามีความต้องการการนิเทศในเรื่องการจัดบริการสุขภาพโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจากผลการวิจัย พบว่า ครูสุขศึกษามีความต้องการพัฒนาตนเองในระดับมาก เป็นลำดับแรก ในข้อ “สามารถจัดการป้องกันและควบคุมโรคติดต่อในโรงเรียน” ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูสุขศึกษาขาดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการป้องกัน และ

ควบคุมโรคติดต่อ ประกอบกับในปัจจุบันมีโรคติดต่อเกิดขึ้นใหม่ อยู่เป็นประจำ การป้องกัน และควบคุมโรคติดต่อจึงมีความสำคัญต่อโรงเรียนมาก เพราะโรงเรียนเป็นที่รวมของคนหมู่มาก และคนก็มาจากที่ต่าง ๆ ซึ่งอาจจะนำโรคมารวมติดต่อกันได้ง่าย ครูสุศึกษาจึงมีความต้องการพัฒนาตนเอง เพื่อจะได้สามารถป้องกันและควบคุมโรคติดต่อได้อย่างทันท่วงที ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของอัจฉราลักษณ์ ปิ่นทับทิม (2527) ที่พบว่า ครูสุศึกษามีความต้องการการนิเทศในเรื่องการจัดบริการสุขภาพอยู่ในระดับมาก คือการป้องกัน และควบคุมโรคติดต่อในโรงเรียน และยังพบว่าครูสุศึกษามีความต้องการพัฒนาตนเองในระดับมาก ในข้อ “ได้รับการอบรมเพิ่มพูนความรู้และทักษะในการปฐมพยาบาล เช่นการปฏิบัติการณ์ กินชีพ การทำแผล การเข้าเฝือก ฯลฯ” และในข้อ “สามารถสังเกตและตรวจสุขภาพเพื่อค้นหาความบกพร่องทางด้านสุขภาพของนักเรียน” ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องดังกล่าว และจากผลการวิจัยพบว่า สภาพการพัฒนาตนเองของครูสุศึกษา ที่พบว่า ครูสุศึกษาได้รับการอบรม เพิ่มพูนความรู้และทักษะในการปฐมพยาบาล เช่นการปฏิบัติการณ์ กินชีพ การทำแผล การเข้าเฝือก ฯลฯ มีการพัฒนาอยู่ในระดับน้อย ซึ่งครูสุศึกษาที่ดี จะต้องพัฒนาตนเองให้มีความรู้ ความเข้าใจ และต้องมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบ ในกิจกรรมเหล่านี้ ในประเด็นนี้ บุชเชอร์ (Bucher, 1975) ได้กล่าวไว้พอสรุปได้ว่า

ครูสุศึกษาที่ดีควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องบุคลากรทางด้าน การแพทย์และการสาธารณสุขเป็นอย่างดี มีความสามารถและทักษะในการวางแผนนโยบายและแผนงานทางด้านบริการสุขภาพภายในโรงเรียนได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม สามารถทำการตรวจสุขภาพในขอบเขตของครูได้อย่างถูกต้อง รวมทั้งสามารถช่วย เหลือแนะนำให้นักเรียนแก้ไขปัญหาสุขภาพต่าง ๆ อย่างได้ผล และสามารถประสานงานและร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชนในการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ให้ถูกสุขลักษณะ

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของฉวีวดี หงษ์ทอง (2530) ที่พบว่า ผู้บริหารและครูสุศึกษาเห็นด้วยในระดับมากเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ของครูสุศึกษาในระดับมัธยมศึกษาในด้าน ลักษณะการปฏิบัติงานสุศึกษาในโรงเรียน ในเรื่องสามารถตรวจหาความบกพร่องด้านสุขภาพของนักเรียน เมื่อพบแล้วสามารถแนะนำได้อย่างถูกต้อง

จากผลการเปรียบเทียบความต้องการพัฒนาตนเองของครูสุขศึกษาทั้งที่มีวุฒิและไม่มีวุฒิสุขศึกษา โดยส่วนรวมพบว่า มีความต้องการพัฒนาตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในข้อ “สามารถวางแผนงานบริการสุขภาพในโรงเรียน” “สามารถจัดห้องพยาบาลให้ได้ตามมาตรฐานของกองอนามัยโรงเรียน” และ “สามารถสังเกตและตรวจสุขภาพเพื่อค้นหาความบกพร่องทางด้านสุขภาพของนักเรียน” โดยครูที่มีวุฒิสุขศึกษามีความต้องการพัฒนาตนเองมากกว่าครูไม่มีวุฒิสุขศึกษา จากผลการวิจัยดังกล่าว ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า วุฒิกการศึกษาทางสุขศึกษามีบทบาทสำคัญสำหรับการดำเนินงานบริการสุขภาพในโรงเรียน เพราะครูที่มีวุฒิสุขศึกษาจะมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการจัดบริการสุขภาพ จึงรู้จุดอ่อน รู้จุดบกพร่องต่าง ๆ หรืออาจจะมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่อง การจัดบริการสุขภาพไม่เพียงพอ จึงมีความต้องการพัฒนาตนเองให้สามารถวางแผนงานบริการสุขภาพในโรงเรียน เพื่อให้ได้ตามมาตรฐานของกองอนามัยโรงเรียน นอกจากนี้ ครูที่มีวุฒิสุขศึกษา ยังมีหน้าที่รับผิดชอบงานด้านนี้โดยตรง ตามขอบข่ายการดำเนินงานสุขศึกษาในโรงเรียน จึงมีความต้องการพัฒนางานในหน้าที่ของตน หรืออาจจะเป็นหน้าที่ที่มีส่วนร่วมในการรับผิดชอบอยู่ สำหรับครูไม่มีวุฒิสุขศึกษา ซึ่งต้องมีหน้าที่รับผิดชอบงานสอนวิชาอื่นเป็นหลักนั้น ก็จะเน้นการพัฒนาตนเองสำหรับงานที่เป็นหน้าที่หลักนั้นเป็นสิ่งสำคัญ และเนื่องจากผลการวิจัย ที่พบว่า ครูไม่มีวุฒิสุขศึกษา มีความรู้เกี่ยวกับงานสุขศึกษาในโรงเรียน หรือโปรแกรมสุขภาพในโรงเรียน (School Health Program) ส่วนใหญ่อยู่ในระดับพอใช้ แต่ยังคงต้องการเพิ่มพูนความรู้ ครูไม่มีวุฒิสุขศึกษาจึงขาดความรู้ความเข้าใจ และทำให้ไม่เห็นคุณค่าของการจัดบริการสุขภาพ เนื่องจากเหตุผลดังกล่าว ครูที่มีวุฒิสุขศึกษา จึงมีความต้องการพัฒนาตนเองมากกว่าครูไม่มีวุฒิสุขศึกษา

2.6 ด้านการจัดสิ่งแวดล้อมให้ถูกสุขลักษณะ

ผลการวิจัยพบว่า ครูสุขศึกษามีความต้องการพัฒนาตนเอง โดยส่วนรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก ซึ่งอาจเนื่องมาจากสาเหตุดังต่อไปนี้

ประการสำคัญ การจัดสิ่งแวดล้อมให้ถูกสุขลักษณะในโรงเรียนเป็นสิ่งสำคัญ เพราะอิทธิพลต่อการปลูกฝังสุขนิสัย และการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนเป็นอย่างมาก นอกจากครูสุขศึกษาจะต้องสอนวิชาสุขศึกษาตามหน้าที่แล้ว ครูสุขศึกษาที่แท้จริงจำเป็นต้องทำหน้าที่เกี่ยวกับการจัดสิ่งแวดล้อม ให้ถูกสุขลักษณะอีกประการหนึ่ง แต่จากผลการวิจัยพบว่า ครูสุขศึกษาส่วนใหญ่เป็นครูพลศึกษา มีถึงร้อยละ 65.47 เป็นครูที่สอนวิชาอื่น ๆ อีก

ร้อยละ 23.19 และเป็นครูสุศึกษาโดยตรงมีเพียงร้อยละ 11.60 และเนื่องจากผลการวิจัยที่พบว่า สภาพการพัฒนาดตนเองของครูสุศึกษาในด้านการพัฒนาทางด้านวิชาการ ในประเด็นด้านการจัดสิ่งแวดล้อมให้ถูกสุขลักษณะ โดยส่วนรวมมีการพัฒนาอยู่ในระดับน้อย แสดงให้เห็นว่าครูสุศึกษายังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดสิ่งแวดล้อมให้ถูกสุขลักษณะ ครูสุศึกษาจึงมีความต้องการพัฒนาดตนเองในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อัจฉราลักษณ์ ปิ่นทับทิม (2527) ที่พบว่าครูสุศึกษามีความต้องการการนิเทศในเรื่องการจัดสิ่งแวดล้อมที่ถูกสุขลักษณะ โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจากผลการวิจัยพบว่า ครูสุศึกษามีความต้องการพัฒนาดตนเองในระดับมากที่สุดเป็นลำดับแรกในข้อ “สามารถจัดและตรวจสอบคุณภาพน้ำดื่ม น้ำใช้ที่ถูกสุขลักษณะ” ทั้งนี้อาจเป็นเพราะน้ำเป็นสิ่งสำคัญในการดำรงชีวิตของมนุษย์ ครูสุศึกษาจึงตระหนักเห็นความสำคัญ นอกจากนี้ ครูสุศึกษายังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องดังกล่าว และมีความต้องการน้ำดื่ม น้ำใช้ ที่มีคุณภาพ มีมาตรฐาน เพื่อนักเรียนจะได้บริโภคน้ำที่ถูกสุขลักษณะ จึงมีความต้องการพัฒนาดตนเองมากเป็นลำดับแรก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อรุณี สุชนิงรัฐ (2529) ที่พบว่าผู้บริหารและครูสุศึกษาต่างเห็นด้วยในระดับมาก ในบทบาทของครูสุศึกษาด้านการจัดสิ่งแวดล้อม เรื่องแนะนำฝ่ายบริหารในการจัดน้ำดื่ม น้ำใช้ที่ถูกสุขลักษณะ และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุชาดา จันทรทอง (2530) ที่พบว่าหัวข้อเรื่องที่ต้องการการนิเทศที่ครูผู้รับผิดชอบการจัดสิ่งแวดล้อม มีความต้องการการนิเทศในระดับมาก คือ วิธีการจัดและตรวจสอบคุณภาพน้ำดื่ม น้ำใช้ที่ถูกสุขลักษณะ และยังพบว่า ครูสุศึกษามีความต้องการพัฒนาดตนเองในระดับมากที่สุด ในข้อ “ได้รับการอบรมเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน” ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูสุศึกษายังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ครูสุศึกษาจึงมีความต้องการพัฒนาดตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุชาดา จันทรทอง (2530) ที่พบว่ากิจกรรมการนิเทศที่ครูผู้รับผิดชอบการจัดสิ่งแวดล้อม มีความต้องการพัฒนาในระดับมากได้แก่ ครูผู้รับผิดชอบต้องการให้มีการจัดประชุมสัมมนาหรืออบรม นอกจากนี้ยังพบว่า ครูสุศึกษามีความต้องการพัฒนาดตนเองในระดับมากในข้อ “สามารถปรับปรุงสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปตามมาตรฐานขั้นต่ำที่คณะกรรมการสุศึกษาสายการศึกษาในคณะกรรมการสุศึกษาแห่งชาติกำหนด” ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูสุศึกษายังขาดความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว ครูสุศึกษาจึงมีความต้องการพัฒนาดตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อัจฉราลักษณ์ ปิ่นทับทิม (2527) ที่พบว่า ครูสุศึกษามีความต้องการการนิเทศในเรื่องการจัดสิ่งแวดล้อมที่ถูกสุขลักษณะในโรงเรียน ในระดับมาก คือการปรับปรุงสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้เป็นไป

ตามมาตรฐานขั้นต่ำที่กำหนด จากผลการวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ครูสุศึกษาที่มีความต้องการพัฒนาตนเอง เพื่อให้เป็นครูสุศึกษาที่ดีตามทัศนะของ บุชเชอร์ (Bucher, 1975) ที่กล่าวว่า

ครูสุศึกษาที่ดีควรจะพยายามหาโอกาสที่จะปรับปรุงสิ่งแวดล้อมและชีวิตความเป็นอยู่ภายในโรงเรียน ให้ถูกสุขลักษณะอยู่เสมอและมีความสนใจในการพัฒนาสิ่งแวดล้อม ทั้งทางด้านกายภาพและทางด้านจิตใจ เพื่อความมุ่งหมายในการสร้างเสริม ความเป็นอยู่ดี และบรรยากาศที่สดชื่นภายในโรงเรียน

จากการเปรียบเทียบความต้องการพัฒนาตนเองของครูสุศึกษา ที่มีวุฒิและไม่มีวุฒิสุศึกษา โดยส่วนรวมพบว่า มีความต้องการพัฒนาตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกข้อ โดยครูที่มีวุฒิสุศึกษามีความต้องการพัฒนาตนเองมากกว่าครูที่ไม่มีวุฒิสุศึกษา จากผลการวิจัยดังกล่าวผู้วิจัยมีความเห็นว่าการดำเนินงานด้านการจัดสิ่งแวดล้อมให้ถูกสุขลักษณะส่วนใหญ่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง คือผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายบริการ สำหรับครูสุศึกษาที่มีวุฒิและไม่มีวุฒิสุศึกษา ไม่ได้รับผิดชอบโดยตรง แต่ครูที่มีวุฒิสุศึกษาอาจมีหน้าที่ที่มีส่วนร่วมในการรับผิดชอบมากกว่า ทั้งนี้เพราะงานสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนเป็นองค์ประกอบหนึ่งของงานสุศึกษาในโรงเรียน เป็นงานที่อยู่ในขอบข่ายหน้าที่ความรับผิดชอบของครูสุศึกษาโดยตรง เนื่องจากเหตุผลดังกล่าว ครูที่มีวุฒิสุศึกษาจึงมีความต้องการพัฒนาตนเองมากกว่า ครูไม่มีวุฒิสุศึกษา

2.7 ด้านการจัดและบริหารงานสุศึกษาในโรงเรียน

ผลการวิจัยพบว่า ครูสุศึกษามีความต้องการพัฒนาตนเองโดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งอาจเนื่องมาจากสาเหตุดังต่อไปนี้

ประการสำคัญ การจัดและบริหารงานสุศึกษาในโรงเรียนมีความสำคัญมาก เป็นการจัดวางนโยบายหรือแผนงาน ที่เกี่ยวกับกิจกรรม ทางด้านสุภาพในเรื่องการสอนสุศึกษา การบริการสุภาพ และการจัดสิ่งแวดล้อมให้ถูกสุขลักษณะให้เกิดการบูรณาการขึ้นในโรงเรียน ช่วยทำให้การจัดกิจกรรมทางด้านสุภาพในโรงเรียน ดำเนินไปอย่างมีระเบียบแบบแผน และได้ผลตามความมุ่งหมายของการศึกษา แต่จากผลการวิจัย พบว่า ครูสุศึกษา

ส่วนใหญ่เป็นครูพลศึกษามีถึงร้อยละ 65.47 เป็นครูที่สอนวิชาอื่น ๆ อีกร้อยละ 23.19 เป็นครูสุขศึกษาโดยตรงมีเพียงร้อยละ 11.60 และจากผลการวิจัยสภาพการพัฒนาดตนเองของครูสุขศึกษา ในด้านการพัฒนาทางด้านวิชาการในประเด็นด้านการจัดและบริหารงานสุขศึกษา ในโรงเรียน พบว่า มีการพัฒนาอยู่ในระดับน้อย แสดงให้เห็นว่าครูสุขศึกษาขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการจัดและบริหารงานสุขศึกษาในโรงเรียน จึงทำให้ยังไม่มีการจัดและบริหารงานสุขศึกษาในโรงเรียน โดยการจัดตั้งเป็นคณะกรรมการสุขภาพในโรงเรียนอย่างเป็นทางการจะเป็นกิจจะลักษณะอย่างจริงจัง ซึ่งตรงกับแนวคิดของสุชาติ โสมประยูร (2539) ที่ได้กล่าวว่า

สภาพปัจจุบันขณะนี้ การจัดตั้งเวดล้อม บริการสุขภาพ และการสอนสุขศึกษาของโรงเรียนต่าง ๆ ยังต้องพัฒนาอีกมาก องค์ประกอบทั้ง 3 ด้านนี้ยังคงแยกกันเป็นส่วน ๆ ไม่ได้รวมกันเป็นโปรแกรมสุขภาพที่มีลักษณะบูรณาการที่ดี (Well integrated program) ซึ่งมีคณะกรรมการสุขภาพในโรงเรียน (School Health Committee) เป็นผู้ดูแลและรับผิดชอบ ดังที่ปฏิบัติกันอยู่หลาย ๆ อารยประเทศ

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของอรสา อติเรกผลิน (2531) ที่พบว่าผู้บริหารและครูผู้สอนวิชาสุขศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดดำเนินงานโครงการสุขภาพในโรงเรียนอยู่ในระดับเห็นด้วย 4 ด้าน คือ ด้านการจัดตั้งเวดล้อมในโรงเรียน ด้านการจัดบริการสุขภาพในโรงเรียน ด้านการสอนสุขศึกษาในโรงเรียน และด้านการบริหารโครงการสุขภาพในโรงเรียน เนื่องจากเหตุผลดังกล่าว ครูสุขศึกษาจึงมีความต้องการพัฒนาดตนเอง เกี่ยวกับการจัดและบริหารงานสุขศึกษาในโรงเรียนอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อจากผลการวิจัยพบว่า ครูที่มีวุฒิศึกษามีความต้องการพัฒนาดตนเองในระดับมากเป็นลำดับแรก ในข้อ “สามารถสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้านโรงเรียน และชุมชนเพื่อให้มีส่วนร่วมพัฒนางานสุขศึกษา” ทั้งนี้อาจเป็นเพราะทั้ง 3 สถาบันมีอิทธิพลเป็นอย่างยิ่งต่อพฤติกรรมสุขภาพ และสุขภาพของเด็ก ถ้ามีการร่วมมือกันก็จะก่อประโยชน์ต่อการพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพและสุขภาพของเด็กได้อย่างแน่นอน ครูสุขศึกษาจึงตระหนักเห็นความสำคัญเป็นลำดับแรก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ัญชวดี หงษ์ทอง (2530) ที่พบว่า ผู้บริหารและครูสุขศึกษามีความเห็นด้วยในระดับมากเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ของครูสุขศึกษาในด้านการปฏิบัติงานสุขศึกษาในโรงเรียน ในเรื่องสามารถประสาน

สัมพันธ์กับบ้าน และชุมชน อย่างใกล้ชิดในการจัดโครงการสุขภาพในโรงเรียน และยังพบว่า ครูศึกษามีความต้องการพัฒนาตนเองในระดับมาก ในข้อ “สามารถวางแผนเพื่อพัฒนางานสุขภาพในโรงเรียน” และในข้อ “ได้เข้ารับการอบรมเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการจัดและบริหารงานสุขภาพในโรงเรียน” ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูศึกษายังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องดังกล่าว จึงมีความต้องการพัฒนาตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อัจฉราลักษณ์ ปิ่นทับทิม (2527) ที่พบว่า ครูศึกษามีความต้องการการนิเทศ ในการวางแผนโครงการสุขภาพในโรงเรียน อยู่ในระดับมาก และยังคงสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ขนิษฐา จันทวโร (2536) ที่พบว่า ครูที่มีวุฒิและไม่มีวุฒิสถิตศึกษาเคยอบรมเพิ่มเติมเกี่ยวกับเนื้อหาการจัดดำเนินงานโปรแกรมสุขภาพในโรงเรียนมีเพียงร้อยละ 9.77 และร้อยละ 5.33 ตามลำดับ ซึ่งนับว่าน้อยมาก ครูศึกษาจึงมีความต้องการพัฒนาตนเองในระดับมาก

จากผลการเปรียบเทียบความต้องการพัฒนาตนเองของครูศึกษาทั้งที่มีวุฒิและไม่มีวุฒิสถิตศึกษา โดยส่วนรวมพบว่า มีความต้องการพัฒนาตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในข้อ “สามารถวางแผนเพื่อพัฒนางานสุขภาพในโรงเรียน” “สามารถประสานงานการดำเนินการจัดตั้งคณะกรรมการสุขภาพในโรงเรียน (School Health Committee)” “สามารถสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง บ้าน โรงเรียน และชุมชน เพื่อให้มีส่วนร่วมพัฒนางานสุขภาพในโรงเรียน” และ “สามารถปรับปรุงพัฒนาการจัดและบริหารงานสุขภาพในโรงเรียน” โดยครูที่มีวุฒิสถิตศึกษามีความต้องการพัฒนาตนเองมากกว่าครูไม่มีวุฒิสถิตศึกษา จากผลการวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยมีความเห็นว่า วุฒิศึกษาทางสุขภาพมีบทบาทสำคัญ ครูที่มีวุฒิสถิตศึกษาจะมีความรู้ความเข้าใจและเห็นความสำคัญของการจัดและบริหารงานสุขภาพในโรงเรียนมากกว่าครูไม่มีวุฒิสถิตศึกษา เนื่องจากเหตุผลดังกล่าวครูที่มีวุฒิสถิตศึกษาจึงมีความต้องการพัฒนาตนเอง มากกว่าครูไม่มีวุฒิสถิตศึกษา

3. การพัฒนาด้านบุคลิกภาพ

3.1 ทางกาย

ผลการวิจัยพบว่า ครูศึกษามีความต้องการพัฒนาตนเองโดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งอาจเนื่องมาจากสาเหตุดังต่อไปนี้

ประการสำคัญ บุคลิกภาพทางกายคือ เป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่ง สำหรับผู้ประกอบวิชาชีพศึกษาศาสตร์ เพราะครูศึกษามีหน้าที่การทำงานที่จะต้องพัฒนาบุคลิกลักษณะที่ดีให้แก่คนอื่น ครูศึกษาจึงจำเป็นต้องพัฒนาบุคลิกภาพทางกายของตนเองให้ดีเสียก่อน ซึ่งจากผลการวิจัยสภาพการพัฒนาดนเองของครูศึกษาในด้าน การพัฒนาบุคลิกภาพทางกาย โดยส่วนรวมพบว่า มีการพัฒนาอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า ครูศึกษาตระหนักเห็นความสำคัญของการมีบุคลิกภาพทางกายดี ครูศึกษาจึงมีการพัฒนาดนเองอยู่ตลอดเวลา

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจากผลการวิจัยพบว่า ครูที่มีวุฒิศึกษามีความต้องการพัฒนาในระดับมากที่สุดเป็นลำดับแรก ในข้อ “สามารถปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนในด้านสุขภาพและสุขนิสัย” ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ครูมีอิทธิพลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของนักเรียน มากทั้งทางตรงและทางอ้อม รองจากพ่อแม่ ครูศึกษาจึงตระหนักถึงความสำคัญมีความต้องการพัฒนาดนเองเป็นลำดับแรก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุชาติ ไสมประยูร (2524) ที่พบว่า ครูศึกษาระดับปริญญาตรี ควรมีสมรรถนะลักษณะทางกายที่สำคัญประการหนึ่ง คือ มีสุขนิสัย และสุขปฏิบัติเป็นตัวอย่างที่ดีแก่เด็กได้ และยังคงสอดคล้องกับคำกล่าวของ เทื่อน ทองแก้ว (2537) ที่กล่าวว่า “ไม่มีการสอนใครจะดีไปกว่าการเป็นตัวอย่างที่ดี” นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา พ.ศ. 2537 พอสรุปได้ว่า ครูมีลักษณะตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูในมาตรฐานข้อที่ 8 คือ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน (คุรุสภา, สำนักงานเลขาธิการ, 2539) และยังพบว่า ครูศึกษามีความต้องการพัฒนาดนเองในระดับมากที่สุดข้อ “สามารถปรับปรุงตนเองให้มีความคล่องแคล่ว กระฉับกระเฉง และกระตือรือร้นในการทำงาน” ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเป็นสมรรถนะที่สำคัญประการหนึ่งที่ครูศึกษาศควรมีเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ฌฐวดี หงษ์ทอง (2530) ที่พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนเห็นด้วยเป็นอย่างยิ่งว่า ครูศึกษาศควรมีความขยันและกระตือรือร้นในการสอนและปรับปรุงการสอน และยังคงสอดคล้องกับคำกล่าวของ ศิริศจิ ศิริบุญย์ (2537) ที่กล่าวว่า ครูศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์ ต้องเป็นผู้มีลักษณะตื่นตัว และกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ นอกจากนี้ยังพบว่า ครูศึกษามีความต้องการพัฒนาดนเองในระดับมากที่สุดข้อ “หน้าตาเข้มแข็งแจ่มใส และพุดจาสุภาพ” ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเป็นสมรรถนะที่สำคัญประการหนึ่งที่ทำให้เด็กอยากเข้าใกล้ เพื่อช่วยให้ครูและเด็กมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน เป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ช่วยให้การเรียนการสอนเป็นผลสมบูรณ์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการ

วิจัยของ สุวรรณ เนตยากร (2520) ที่พบว่า ครูควรมีหน้าตาเข้มแข็งมีไหวพริบ และบุคลิกภาพ

จากผลการเปรียบเทียบความต้องการพัฒนาตนเองของครูสุขศึกษาทั้งที่มีวุฒิและไม่มีวุฒิสุขศึกษาโดยส่วนรวมและเป็นรายข้อพบว่า มีความต้องการพัฒนาตนเองไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า ความคิดเห็นของครูสุขศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาด้านบุคลิกภาพทางกายเป็นเรื่องไม่เกี่ยวกับวุฒิการศึกษาทางสุขศึกษา และเป็นเรื่องที่ครูทุกคนควรจะมีการพัฒนา มิใช่มีการพัฒนาเฉพาะครูสุขศึกษาเท่านั้น ดังนั้นครูที่มีวุฒิและไม่มีวุฒิสุขศึกษา จึงมีความต้องการพัฒนาตนเองไม่แตกต่างกัน

3.2 ทางอารมณ์

ผลการวิจัยพบว่า ครูสุขศึกษามีความต้องการพัฒนาตนเองโดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งอาจเนื่องมาจากสาเหตุดังต่อไปนี้

ประการสำคัญ บุคลิกภาพทางอารมณ์เป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพครูสุขศึกษา เพราะครูสุขศึกษามีหน้าที่การทำงานที่จะต้องพัฒนาบุคลิกลักษณะที่ดีให้แก่คนอื่น ครูสุขศึกษาจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาบุคลิกภาพทางอารมณ์ ของตนเองให้ดีเสียก่อน ซึ่งจากผลการวิจัย สภาพการพัฒนาตนเองของครูสุขศึกษาในด้านการพัฒนาบุคลิกภาพทางอารมณ์ โดยส่วนรวมพบว่า มีการพัฒนาอยู่ในระดับมาก และครูสุขศึกษายังมีความต้องการพัฒนาตนเอง โดยส่วนรวมพบว่า มีความต้องการพัฒนาอยู่ในระดับมากอีกแสดงให้เห็นว่า ครูสุขศึกษาตระหนักเห็นความสำคัญของการมีบุคลิกภาพทางอารมณ์ดี ครูสุขศึกษาจึงมีการพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจากผลการวิจัยพบว่า ครูที่มีวุฒิสุขศึกษามีความต้องการพัฒนาตนเองในระดับมากที่สุดเป็นลำดับแรก ในข้อ “สามารถควบคุมอารมณ์ได้ดี” และยังพบว่า ครูสุขศึกษามีความต้องการพัฒนาตนเองในระดับมากที่สุด ในข้อ “มีความรักและเมตตาศิษย์” ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า ถ้าครูมีความรักและเมตตาศิษย์ ตลอดจนรู้จักควบคุมอารมณ์จะช่วยให้ครูประสบความสำเร็จในการสอนและการปกครอง เป็นกำลังใจแก่ศิษย์ในการศึกษาเล่าเรียน นักเรียนกล้าที่จะซักถามในสิ่งที่ตนไม่เข้าใจ และกล้าที่จะสนิทสนมกับครู ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุวรรณ เนตยากร (2520) ที่พบว่าครูควรรู้จักควบคุม

อารมณ์ และยังสอดคล้องกับระเบียบคุรุสภาว่า ด้วยจรรยาบรรณครู พ.ศ. 2539 ที่กำหนดให้ครูต้องมีจรรยาบรรณ ในข้อที่ 1 คือครูต้องรักและเมตตาศิษย์ (สุขวิช รังสิตพล, 2539) นอกจากนี้ยังพบว่า ครูสุขศึกษามีความต้องการพัฒนาตนเองในระดับมากที่สุด ในข้อ “ยอมรับความคิดเห็นและคำวิพากษ์วิจารณ์เพื่อนำมาปรับปรุงตนเอง” ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูต้องการพัฒนาประสิทธิภาพการสอนของตนเอง ครูจึงต้องการมีการพัฒนาตนเองในเรื่องดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สุจิตรา แสงหิรัญ (2538) ที่กล่าวว่า “ครูจะต้องใจกว้าง ยอมรับฟังคำวิพากษ์วิจารณ์การสอนของตนเองจากบุคคลอื่น ทั้งนี้เพื่อนำมาพัฒนาปรับปรุงตนเอง”

จากผลการเปรียบเทียบความต้องการพัฒนาตนเองของครูสุศึกษาทั้งที่มีวุฒิและไม่มีความรู้สุศึกษา โดยส่วนรวมและเป็นรายข้อ พบว่า มีความต้องการพัฒนาตนเองไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ความคิดเห็นของครูสุศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาตนเองด้านบุคลิกภาพทางอารมณ์ เป็นเรื่องไม่เกี่ยวกับวุฒิการศึกษาทางสุศึกษา และเป็นเรื่องที่ครูทุกคนควรจะมีการพัฒนา เพราะเป็นปัจจัยให้การเรียนการสอนเป็นผลโดยสมบูรณ์ ดังนั้นครูที่มีวุฒิและไม่มีความรู้สุศึกษา จึงมีความต้องการพัฒนาตนเองไม่แตกต่างกัน

3.3 ทางสังคม

ผลการวิจัยพบว่า ครูสุศึกษามีความต้องการพัฒนาตนเองโดยส่วนรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก ซึ่งอาจเนื่องมาจากสาเหตุดังต่อไปนี้

ประการสำคัญ บุคลิกภาพทางสังคมเป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่ง สำหรับผู้ประกอบวิชาชีพครูสุศึกษา เพราะครูสุศึกษาต้องมีการปะทะสังสรรค์ หรือมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลหลายฝ่าย การมีบุคลิกภาพทางสังคมดี จะช่วยให้เกิดการประสบผลสำเร็จในการดำเนินงาน และสามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งจากผลการวิจัยสภาพการพัฒนาตนเองของครูสุศึกษาในด้านการพัฒนาบุคลิกภาพทางสังคมโดยส่วนรวมพบว่า มีการพัฒนาอยู่ในระดับมาก และครูสุศึกษายังมีความต้องการพัฒนาตนเองโดยส่วนรวม พบว่า มีความต้องการพัฒนาอยู่ในระดับมากอีกแสดงให้เห็นว่า ครูสุศึกษาตระหนักเห็นความสำคัญของการมีบุคลิกภาพทางสังคมดี ครูสุศึกษา จึงมีการพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา

เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อจากผลการวิจัย พบว่า ครูที่มีวุฒิสุศึกษามีความต้องการพัฒนาตนเองในระดับมากที่สุดเป็นลำดับแรก ในข้อ “สามารถทำงานร่วมกับบุคคลอื่นได้เป็นอย่างดี” ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า งานสุศึกษาในโรงเรียนนั้นไม่สามารถดำเนินให้ประสบผลสำเร็จได้ด้วยบุคคลเพียงคนเดียว ต้องอาศัยการทำงานร่วมกันโดยการจัดตั้งเป็นคณะกรรมการสุภาพในโรงเรียน จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูสุศึกษาต้องมีการพัฒนาบุคลิกภาพทางสังคม ให้สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา พ.ศ. 2537 พอดสรุปได้ว่ามาตรฐานในข้อที่ 9 คือ ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ หมายถึง การตระหนักถึงความสำคัญ รับฟังความคิดเห็น ขอมรับในความรู้ความสามารถ ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ของเพื่อนร่วมงานด้วยความเต็มใจ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา และร่วมรับผลที่เกิดขึ้นจากการทำงาน (คุรุสภา, สำนักงานเลขาธิการ, 2539) และยังพบว่า ครูสุศึกษามีความต้องการพัฒนาตนเองในระดับมากที่สุดข้อ “รู้จักให้การช่วยเหลือเกื้อกูลเพื่อนครู และชุมชนในทางสร้างสรรค์” แสดงให้เห็นว่าครูสุศึกษามีจรรยาบรรณของความเป็นครูซึ่งสอดคล้องกับระเบียบคุรุสภาด้วยจรรยาบรรณครู พ.ศ. 2539 ที่ได้กำหนดไว้ในข้อที่ 8 คือ ครูพึงช่วยเหลือเกื้อกูลครู และชุมชนในทางสร้างสรรค์ (สุขวิช รังสิตพล, 2539) นอกจากนี้ยังพบว่าครูสุศึกษามีความต้องการพัฒนาตนเองในระดับมากที่สุดข้อ “รู้จักเคารพความคิดเห็นของบุคคลอื่น” ทั้งนี้ เพราะเป็นบุคลิกภาพทางสังคมที่ดีประการหนึ่ง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของประดินันท์ อุปรมัย (2526) ที่กล่าวว่า “บุคลิกภาพทางสังคมดี ประการหนึ่งคือ การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ไม่ยึดมั่นอยู่เฉพาะความคิดของตนแต่เพียงอย่างเดียว”

จากผลการเปรียบเทียบความต้องการพัฒนาตนเองของครูสุศึกษาทั้งที่มีวุฒิและไม่มีวุฒิสุศึกษา โดยส่วนรวมและเป็นรายชื่อ พบว่า มีความต้องการพัฒนาตนเองไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า ความคิดเห็นของครูสุศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาด้านบุคลิกภาพทางสังคมเป็นเรื่องไม่เกี่ยวกับวุฒิการศึกษาทางสุศึกษา และเป็นเรื่อง que ครูทุกคนควรมีการพัฒนา ทั้งนี้เพราะเพื่อนร่วมงานและบุคคลที่เกี่ยวข้องจะได้ไว้วางใจ เลื่อมใสศรัทธาและพร้อมที่จะให้การสนับสนุนทุกโอกาส นำมาซึ่งความประสบผลสำเร็จในหน้าที่การงาน ดังนั้นครูที่มีวุฒิและไม่มีวุฒิสุศึกษา จึงมีความต้องการพัฒนาตนเองไม่แตกต่างกัน

3.4 ทางสติปัญญา

ผลการวิจัยพบว่า ครูสุษศึกษามีความต้องการพัฒนาตนเองโดยส่วนรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก ซึ่งอาจเนื่องมาจากสาเหตุดังต่อไปนี้

ประการสำคัญ บุคลิกภาพทางสติปัญญาเป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่ง สำหรับผู้ประกอบวิชาชีพครูสุศึกษา เพราะนอกจากครูสุศึกษาจะมีหน้าที่ในการสั่งสอนอบรมทางด้านวิชาการแล้ว ครูสุศึกษายังมีหน้าที่การทำงานที่จะต้องพัฒนาบุคลิกลักษณะที่ดีให้แก่เด็กอีกด้วย ครูสุศึกษาจึงต้องเป็นผู้มีบุคลิกภาพทางสติปัญญาดี ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้การอบรมสั่งสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจากผลการวิจัย สภาพการพัฒนาตนเองของครูสุศึกษาในด้านการพัฒนาบุคลิกภาพ ทางสติปัญญาโดยส่วนรวมพบว่า มีการพัฒนาอยู่ในระดับมาก และครูสุศึกษายังมีความต้องการพัฒนาตนเอง โดยส่วนรวม พบว่า มีความต้องการพัฒนาอยู่ในระดับมากอีก แสดงให้เห็นว่า ครูสุศึกษาตระหนักเห็นความสำคัญของการบุคลิกภาพทางสติปัญญา ครูสุศึกษาจึงมีการพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจากผลการวิจัย พบว่าครูที่มีวุฒิสุศึกษา มีความต้องการพัฒนาในระดับมากที่สุดเป็นลำดับแรกในข้อ “มีความคิดมุ่งมั่นในการพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ” และยังพบว่าครูสุศึกษามีความต้องการพัฒนาตนเองในระดับมาก ในข้อ “สามารถตัดสินใจในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดกับผู้เรียน” และในข้อ “สามารถพัฒนาแนวความคิดให้มีวิสัยทัศน์กว้างไกล รอบรู้ในศาสตร์แขนงต่าง ๆ” จากผลการวิจัยดังกล่าว ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า นับว่าเป็นนิมิตหมายที่ดีอีกประการหนึ่งที่ครูมีความคิดในการพัฒนาผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายสูงสุดของการดำเนินงานสุศึกษาในโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ของคุรุสภา พ.ศ. 2537 ในมาตรฐานข้อที่ 2 คือการตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดกับผู้เรียนในมาตรฐานข้อที่ 3 คือมุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ และในมาตรฐานข้อที่ 11 คือแสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา (คุรุสภา, สำนักงานเลขาธิการ, 2539) และยังสอดคล้องกับคำกล่าวของศิริสจฺ จีรปุณฺย (2537) ที่กล่าวว่าครูสอนสุศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์ไม่ได้เป็นผู้เชี่ยวชาญความรู้ด้านวิชาการสุศึกษาด้านเดียวเท่านั้น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับระเบียบคุรุสภา ว่าด้วยจรรยาบรรณครู พ.ศ. 2539 ที่กำหนดให้ครูต้องมีจรรยาบรรณในข้อที่ 6 คือ ครูย่อมพัฒนาตนเองทั้งในด้านวิชาชีพ ด้านบุคลิกภาพและวิสัยทัศน์ให้ทันต่อการพัฒนาทางวิชาการ เศรษฐกิจ สังคม และการเมืองอยู่เสมอ (สุชวิช รังสิตพล, 2539)

จากผลการเปรียบเทียบความต้องการพัฒนาตนเองของครูสุศึกษาทั้งที่มีวุฒิและไม่มีวุฒิสุศึกษา โดยส่วนรวมและเป็นรายข้อ พบว่ามีความต้องการพัฒนาตนเองไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า ความคิดเห็นของครูสุศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาตนเองด้านบุคลิกภาพทางสติปัญญาเป็นเรื่องไม่เกี่ยวกับวุฒิการศึกษาทางสุศึกษา และเป็นเรื่องที่ครูทุกคนควรจะมีการพัฒนาให้มีความคิดให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเดียวกัน คือ พัฒนาผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญ ดังนั้นครูที่มีวุฒิและไม่มีวุฒิสุศึกษา จึงมีความต้องการพัฒนาตนเองไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากผลการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใคร่เสนอแนะดังนี้ คือ

1. ผู้บริหารการศึกษาควรเห็นความสำคัญของวิชาสุศึกษา โดยส่งเสริมสนับสนุนให้ครูได้มีการพัฒนาตนเอง ดังต่อไปนี้

1.1 จัดตั้งศูนย์วิชาการหรือห้องสมุด เพื่อเป็นแหล่งข้อมูลสำหรับค้นคว้าหาความรู้ทางด้านวิชาการสุศึกษา โดยจัดให้มีหนังสือ ตำรา หนังสือพิมพ์ วารสาร นิตยสาร และเอกสารอื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาวิชาชีพครูสุศึกษาอย่างเพียงพอ

1.2 จัดหาอุปกรณ์การสอนและวัสดุต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ส่งเสริมให้ครูเกิดการพัฒนาตนเอง เช่น วิทยุ โทรทัศน์ วีดิโอ เครื่องบันทึกภาพ เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ สไลด์ คอมพิวเตอร์ เป็นต้น เพื่อนำมาพัฒนาประสิทธิภาพการสอนของครูสุศึกษา

1.3 จัดกิจกรรมนิเทศภายในโรงเรียนด้านวิชาการ เพื่อพัฒนาครูทั้งที่มีวุฒิและไม่มีวุฒิสุศึกษาให้มีความรู้ทางด้านวิชาการที่เหมาะสมสำหรับการประกอบวิชาชีพครูสุศึกษาในสภาพสังคมปัจจุบัน ดังต่อไปนี้

1.3.1 จัดประชุมนิเทศให้กับครูไม่มีวุฒิสุศึกษาก่อนทำการสอนวิชาสุศึกษา โดยผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้าหมวดพละนันทนัยหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งมีความรู้ทางด้านสุศึกษา เป็นอย่างดี

1.3.2 การให้คำปรึกษาแนะนำให้กับครูไม่มีวุฒิสุศึกษา หลังทำการสอนวิชาสุศึกษา โดยผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้าหมวดพละนันทนัย หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งมี

ความรู้ทางด้านสุขศึกษาเป็นอย่างดี เพื่อติดตามและให้ความช่วยเหลือด้านการเรียนการสอน

- 1.3.3 ส่งเสริมให้ครูไม่มีวุฒิสุขศึกษา ได้รับการอบรมเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับทักษะในการปฐมพยาบาล การจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน และการจัดและบริหารงานสุขศึกษาในโรงเรียน เพื่อจะได้มีความรู้ความเข้าใจเป็นพื้นฐานในการปฏิบัติงาน
- 1.3.4 จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการการใช้โสตทัศนูปกรณ์ และ การใช้คอมพิวเตอร์ เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการสอนวิชาสุขศึกษาให้มีประสิทธิภาพ
- 1.3.5 จัดการเขียนนิเทศชั้นเรียน เพื่อช่วยให้ครูสุขศึกษาปรับปรุงการสอนให้ดีขึ้น เช่น ปรับปรุงเนื้อหาวิชาสุศึกษาที่ใช้สอนให้มีความถูกต้องและทันสมัย ปรับปรุงการสอนโดยเน้นการนำความรู้ไปประยุกต์หรือนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน ปรับปรุงการสอนโดยเน้นให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติ เป็นต้น
- 1.3.6 จัดการศึกษาดูงานเกี่ยวกับด้านการจัดสิ่งแวดล้อมให้ถูกสุขลักษณะ ด้านการจัดบริการสุขภาพ ด้านการสอนวิชาสุศึกษาและด้านการจัดและบริหารงานสุขศึกษาในโรงเรียน เพื่อให้ครูสุศึกษา นำแนวทางมาพัฒนาปรับปรุงงานแต่ละด้านให้มีมาตรฐาน หรือมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.4 จัดกิจกรรมนิเทศภายในโรงเรียนด้านบุคลิกภาพ โดยการให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับบุคลิกลักษณะที่ครูสุศึกษาควรปรับปรุงแก้ไข เพื่อพัฒนาครูให้มีบุคลิกภาพที่เหมาะสมสำหรับการประกอบวิชาชีพครูสุศึกษา

2. ศึกษานิเทศก์ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาบุคลากรวิชาสุศึกษา ควรจัดการพัฒนาครูสุศึกษา ตามความต้องการของครูสุศึกษา ดังต่อไปนี้

2.1 จัดการบรรยาย หรือการสาธิตวิธีการสอนใหม่ ๆ จากผู้เชี่ยวชาญและผู้มีประสบการณ์ในการสอนวิชาสุศึกษา

2.2 จัดการประชุม อบรม หรือสัมมนา ครูสุศึกษา เพื่อพัฒนาความรู้ทางด้านวิชาการสุศึกษาเป็นประจำทุกปี อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

2.3 จัดการเผยแพร่ความรู้ทางด้านวิชาการสุขศึกษา เป็นประจำอย่างสม่ำเสมอไปตามโรงเรียนต่าง ๆ ในส่วนภูมิภาคอย่างทั่วถึง

2.4 ควรสร้างหนังสือเรียนที่มีคุณภาพ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษา ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างมากสำหรับครูที่ไม่มีวุฒิสุศึกษา

3. กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ควรเห็นความสำคัญของวิชาสุศึกษา จัดสรรอัตรา และบรรจุครูที่มีวุฒิทางด้านสุศึกษาโดยตรงในตำแหน่งครูสุศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษาให้มากยิ่งขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน เพราะครูที่มีวุฒิสุศึกษาโดยตรง จะมีความต้องการพัฒนาตนเองในทุกๆด้านมากกว่าครูที่ไม่มีวุฒิสุศึกษา จึงสามารถทำหน้าที่ครูสุศึกษาได้อย่างสมบูรณ์ และบรรลุผลสำเร็จได้โดยง่าย

4. กรมสามัญศึกษากระทรวงศึกษาธิการ ควรเห็นความสำคัญของการพัฒนาตนเองของครูสุศึกษา ส่งเสริมสนับสนุนและจัดสรรงบประมาณให้กับศึกษานิเทศก์ฝ่ายสุศึกษา และผู้บริหารโรงเรียนทุกโรงเรียนเพื่อจัดกิจกรรมการพัฒนาตนเองของครูในรูปแบบต่างๆ เช่น การจัดประชุม อบรม สัมมนา การศึกษาดูงาน การนิเทศภายใน เป็นต้น

5. กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ควรร่วมมือกับกระทรวงสาธารณสุข ดำเนินการส่งเสริมให้ครูสุศึกษาเกิดการพัฒนาตนเอง ตามความต้องการของครูสุศึกษา ดังต่อไปนี้

5.1 จัดทำเอกสารต่าง ๆ เช่น แผ่นพับ ภาพโปสเตอร์ จุลสาร วารสาร ฯลฯ เกี่ยวกับความรู้ด้านสุขภาพหรือความรู้ด้านวิชาการสุศึกษา เผยแพร่ไปตามโรงเรียนต่าง ๆ ในส่วนภูมิภาคอย่างทั่วถึง

5.2 ผลิตสื่อต่าง ๆ เพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอนวิชาสุศึกษาทุกระดับชั้น (ม. 1 - ม. 6) เช่น สไลด์ วิทยทัศน์ ฟิล์มเทป ฯลฯ โดยมีเนื้อหาที่ทันสมัย สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น และตรงตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เผยแพร่ให้กับกลุ่มโรงเรียนต่าง ๆ ในส่วนภูมิภาคอย่างทั่วถึง

5.3 ผลิตรายการต่าง ๆ เกี่ยวกับสุขภาพ และคอลัมภ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับสุขภาพ เผยแพร่ทางสื่อมวลชน เช่น วิทยุ โทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์ เป็นต้น ให้มากยิ่งขึ้น

5.4 จัดการประชุม อบรม หรือสัมมนา ครูสุศึกษาเพื่อพัฒนาความรู้ทางด้านวิชาการ สุศึกษาช่วงปิดภาพเรียนเทอมละ 1 ครั้ง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยถึงการศึกษาความต้องการพัฒนาตนเองของครูสุศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ในเขตการศึกษาอื่น ๆ
2. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับวิธีการพัฒนาตนเองของครูสุศึกษาดีเด่นหรือครูสุศึกษาที่มีผลงานสมควรแก่การยกย่อง
3. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่เอื้อต่อการพัฒนาตนเองของครูสุศึกษา เช่น ความต้องการส่วนบุคคล ความก้าวหน้าทางวิชาชีพ กลุ่มของบุคคลอื่น ฝ่ายบริหาร เป็นต้น เพื่อนำมาเป็นแนวทางแก้ไข ส่งเสริมพัฒนางานสุศึกษาในโรงเรียนต่อไป
4. ควรมีการวิจัยถึง การนำเสนอรูปแบบการพัฒนาตนเองของครูสุศึกษา ระดับมัธยมศึกษา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย